

บทที่ ๓ การกู้ยืมเงิน

สัญญาซื้อขายสิ่งเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมากที่สุด และมีปัญหามากที่สุดคือสัญญากู้ยืมเงิน วัตถุประสงค์สัญญากู้ยืมเงินก็คือเงินตรา เมื่อผู้ยืมได้รับโอนกรรมสิทธิ์ในเงินที่ยืมแล้ว ก็เป็นเจ้าของเงินนั้นอย่างสมบูรณ์หากได้รับโอนมาโดยสุจริต แม้ภายหลังจะปรากฏว่า ผู้ให้ยืมไม่ใช่เจ้าของเงิน ผู้ยืมก็ไม่ต้องคืนเงินนั้นให้เจ้าของที่แท้จริง ทั้งนี้เพราะ มาตรา ๑๓๓๑ บัญญัติว่า "สิทธิของบุคคลผู้ได้เงินตราโดยสุจริตนั้น ท่านว่ามีเสีย ไป ถึงแม้ภายหลังจะพิสูจน์ได้ว่าเงินนั้นมีใช่ของบุคคลซึ่งได้โอนมา"

สัญญาบางชนิดมีลักษณะคล้ายสัญญากู้ยืมเงินมากแต่ไม่ใช่สัญญากู้ยืมเงิน

๑. สัญญาบัญชีเดินสะพัด สัญญาบัญชีเดินสะพัดนั้นแม้นิยมเรียกกันว่าสัญญา กู้เงินเกินบัญชีก็ตาม แต่แท้จริงแล้วหาใช่สัญญากู้ยืมเงินไม่ สัญญาบัญชีเดินสะพัดนั้น ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ จึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้ ดังเช่น สัญญากู้ยืมเงินเกินกว่า ๕๐ บาทขึ้นไปตามมาตรา ๖๕๓ แต่สัญญาบัญชีเดินสะพัดนั้น เป็นเอกเทศสัญญาอีกชนิดหนึ่งซึ่งอยู่ในลักษณะ ๑๙ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๓ และเป็นสัญญาต่างตอบแทนชนิดหนึ่งต่างกับสัญญากู้ยืมเงินซึ่งเป็น สัญญาไม่ต่างตอบแทน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๒๒/๒๕๑๕ การที่ลูกค้าผู้เปิดบัญชีเงินฝากกระแสรายวันไว้กับธนาคารพาณิชย์และได้ทำการเดินสะพัดทางบัญชีโดยนำเงินฝากและถอนเงินเรื่อยมา ภายหลังลูกค้ามีเงินฝากเหลืออยู่ในบัญชีเพียงเล็กน้อย จึงได้ตกลงกับธนาคารนั้นขอกู้เบิกเงินเกินบัญชี โดยยอมเสียดอกเบี้ยทบต้นรายเดือนตามประเพณีธนาคาร แล้วได้เบิกเงินเกินบัญชีโดยวิธีใช้เช็คสั่งจ่ายหลายครั้ง และได้นำเงินฝากเข้าบัญชีเพื่อลดหนี้บ้าง ดังนี้ไม่เข้าลักษณะการกู้ยืมเงิน แต่เข้าลักษณะสัญญาบัญชีเดินสะพัด ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๗/๒๕๑๘ ข้อตกลงเบิกเงินเกินบัญชีกับธนาคารตามสัญญาบัญชีเดินสะพัด ไม่ใช่กู้เงิน ไม่ต้องมีหลักฐานกู้ยืมเงินเป็นหนังสือก็ฟ้องได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐/๒๕๓๓ จำเลยที่ ๑ ทำหนังสือสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีกับโจทก์ในวงเงินไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท ตามที่โจทก์จะพิจารณาอนุญาตตามวิธีและประเพณีการเบิกเงินเกินบัญชีของธนาคาร ฯลฯ สัญญาระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ LW 211 (S)

๑ เป็นสัญญาบัญชีเดินสะพัด ไม่ใช่สัญญากู้ เพราะจำนวนเงินที่กู้ไม่แน่นอน สุดแต่แต่
โจทก์ผู้ให้กู้จะอนุญาต

๒. การเล่นแชร์เปือยหอย การเล่นแชร์เปือยหอยไม่เป็นการกู้ยืมเงิน จึง
สามารถฟ้องร้องบังคับกันได้ แม้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ การชำระหนี้ก็ไม่ต้องมี
หลักฐานเป็นหนังสือ ทั้งอัตราดอกเบี้ยก็ไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๖๕๕ การเล่น
แชร์เปือยหอยเกิดจากข้อตกลงระหว่างผู้เล่น เป็นสัญญาชนิดหนึ่งซึ่งใช้บังคับกันได้
เพราะไม่มีกฎหมายห้ามไว้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๓๑-๑๖๓๔/๒๕๐๘ การเล่นแชร์เปือยหอยไม่เป็นการ
การกู้ยืม แม้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือก็ฟ้องร้องกันได้ การประมูลให้ดอกเปื้อย ถือ
ไม่ได้ว่าเป็นการให้ดอกเปื้อยในการกู้ยืม เป็นลักษณะการประมูลว่าใครจะให้ประโยชน์
สูงกว่ากันเท่านั้นมิได้กำหนดอัตราให้ เรือร้องกันได้อย่างใด จึงไม่อยู่ในบังคับแห่ง
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๕

๓. การยืมเงินตรงไปปฏิบัติหน้าที่ การที่ข้าราชการหรือพนักงานยืมเงิน
ของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ ไปปฏิบัติหน้าที่ให้หน่วยงานนั้นโดยตรง แม้จะเรียกว่า
เป็นการยืมเงินอย่างหนึ่ง ก็ไม่เป็นการกู้ยืมเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
หากผู้ยืมในกรณีนี้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบก็ไม่ต้องรับผิดชอบ หากปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือ
โดยประมาทเลินเล่อก็ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่ใช่รับผิดชอบตามสัญญากู้ยืมเงิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๑๐/๒๕๒๐ จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๕ ยืมเงินตรง
จากโจทก์ ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบข้อบังคับขององค์การโจทก์ การที่จำเลยที่
๒ ถึงที่ ๕ ยืมเงินตรงแล้วมอบฉันทะให้จำเลยที่ ๑ รับแทนแล้วจำเลยที่ ๑
ทุจริตยืมออกไปโดยไม่ได้ติดตามควบคุมให้จำเลยที่ ๑ ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ
ถือได้ว่าจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๕ ได้ปฏิบัติราชการโดยประมาทเลินเล่อต้องร่วมรับผิดชอบ
จำเลยที่ ๑

การที่จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๕ ได้ลงชื่อในใบยืมเงินตรงของโจทก์ไปโดย
ตำแหน่งหน้าที่ในฐานะพนักงานของโจทก์ในขอบเขตแห่งหน้าที่ของตน ตามระเบียบ
แบบแผนของโจทก์ที่วางไว้เพื่อใช้ดำเนินงานของโจทก์ โดยมอบฉันทะให้จำเลยที่ ๑

ส่งเงินไปยังหน่วยงานที่ขีมนั้น แม้จะมีข้อบังคับให้ผู้ขีมนำส่งเงินเหลือจ่ายคืนพร้อมใบสำคัญคู่จ่าย เพื่อหักล้างบัญชีก็เป็นเรื่องกำหนดความรับผิดชอบของผู้ขีมนำไว้เป็นการเฉพาะเป็นหลักปฏิบัติงานในหน่วยงานของโจทก์ จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๕ มิได้อยู่ในฐานะผู้ขีมนำตามกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๑๑/๒๕๒๙ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๐ และ ๖๕๑ ลักษณะ ๙ เรื่องขีมนำเป็นกรณีให้ผู้ขีมนำให้ผู้ขีมนำใช้สอยทรัพย์สินที่ขีมนำเพื่อประโยชน์ของผู้ขีมนำ หาใช่เพื่อประโยชน์ของผู้ขีมนำไม่ การที่โจทก์ให้ผู้ขีมนำนำเงินไปเป็นการตรง เพื่อให้จำเลยนำไปใช้สอยในกิจการของโจทก์เป็นประโยชน์ของโจทก์ให้ผู้ขีมนำเอง รูปเรื่องจึงปรับเข้าลักษณะ ๙ เรื่องขีมนำแห่งบทบัญญัติกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้ สัญญาระหว่างโจทก์จำเลยจึงผูกพันกันในลักษณะอื่น โดยเฉพาะ ต้องพิจารณาเจตนารมณ์ระหว่างคู่กรณีมุ่งผูกพันกันแค่ไหนอย่างไร การที่จำเลยลงชื่อในใบขีมนำเงินตรงของโจทก์นั้นได้กระทำไปโดยตำแหน่งหน้าที่ของจำเลยในฐานะพนักงานของโจทก์ในขอบเขตแห่งหน้าที่ของตนตามระเบียบแบบแผนของโจทก์ที่วางไว้เพื่อใช้ดำเนินงานของโจทก์โดยมอบให้ จ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของโจทก์ไปดำเนินการต่อไปเพื่อให้งานของโจทก์ดำเนินไปโดยเรียบร้อย แม้มีข้อบังคับให้ผู้ขีมนำนำใบสำคัญคู่จ่ายที่ถูกต้อง พร้อมทั้งเงินที่เหลือจ่ายส่งให้แก่โจทก์ตามกำหนดก็เป็นเรื่องกำหนดความรับผิดชอบของผู้ขีมนำไว้เป็นการเฉพาะ เป็นหลักปฏิบัติงานในหน่วยงานของโจทก์เมื่อจำเลยมิได้อยู่ในฐานะของผู้ขีมนำตามกฎหมาย แต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบ จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบเงินรายพิพาทแก่โจทก์

๔. จ่ายเงินตามข้อตกลงอย่างอื่น

ก. ให้จ่ายเงินแทนแล้วจะชดเชยคืน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๘๐/๒๕๐๑ จำเลยซึ่งเป็นลุงของโจทก์ขอร้องให้โจทก์ออกเงินค่าธรรมเนียมศาลไปหลายครั้งเสร็จคดีแล้วจะชดเชยคืนให้ โจทก์ปฏิบัติตาม เช่นนี้ เงินที่โจทก์จ่ายตรงช่วยเหลือจำเลยดังกล่าวไม่ใช่เงินขีมนำ แม้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือก็ฟ้องขอให้จำเลยใช้เงินคืนได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๙/๒๕๐๐ โจทก์ฟ้องว่า พ. ขีมนำเงินโจทก์ ๑๐,๐๐๐ บาท และให้โจทก์ไปชำระหนี้ที่ พ. ได้กู้เงินธนาคาร แต่ไม่มีสัญญากู้ระหว่างโจทก์กับ

พ. พ. ถึงแก่ความตายขอให้เอาทรัพย์สินมรดกมาชำระหนี้ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าแม้ใน คำฟ้องตอนต้นโจทก์ได้บรรยายว่า พ. ได้ยืมเงินโจทก์ไปก็ตาม แต่ตามคำบรรยาย ฟ้องตอนต่อไปเมื่อสรุปแล้วเห็นได้ว่า เป็นเรื่องที่โจทก์ฟ้องเรียกเงินที่โจทก์ได้ชำระ หนี้ที่ พ. เบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคาร เป็นฟ้องในมูลหนี้ตามสัญญาตัวแทน ซึ่งโจทก์ มีสิทธิเรียกร้องเงินที่ออกไปแทน พ. จากจำเลยซึ่งเป็นผู้รับมรดก พ. การเป็นตัวแทน ในการชำระหนี้ไม่จำเป็นต้องมีหนังสือเป็นหลักฐานก็ฟ้องร้องขอให้ศาลบังคับคดีได้

ข. ให้เงินไปทำทุนเพื่อให้ส่งสินค้ามาขายหรือมาให้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๖๗/๒๕๐๖ การที่จำเลยให้โจทก์ออกเงินและสิ่งของ ให้จำเลยผู้เป็นหุ้นส่วนกันไปทำโรงหีบอ้อยโดยจำเลยตกลงจะส่งน้ำตาลเชื่อมมาขาย ให้แก่โจทก์ แล้วคิดหักบัญชีกันเป็นครั้งคราวนั้น เป็นนิติกรรมสัญญาอย่างหนึ่ง แต่มิใช่ การกู้ยืมเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๐, ๖๕๓ ฉะนั้นแม้ไม่ ได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อจำเลยไว้ เมื่อคดีฟังได้ว่าจำเลยซึ่งเป็นหุ้น ส่วนกันเป็นลูกหนี้โจทก์อยู่ตามสัญญานั้นแล้ว จำเลยก็ต้องร่วมรับผิดชอบชำระหนี้แก่โจทก์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๕๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๘/๒๕๑๐ การรับเงินไปจากโจทก์โดยตกลงจะไป ซื้อสุกรมาส่งให้โจทก์ ดังนี้หาใช่จำเลยตกลงจะนำเงินมาใช้คืนให้โจทก์ไม่ จึงไม่ใช่ เรื่องกู้ยืมเงิน ไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ โจทก์ก็ฟ้องบังคับคดีได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๒/๒๕๑๐ การรับเงินไปเป็นทุนหมุนเวียนในการซื้อ ล่าไยเพื่อส่งให้ผู้จ่ายเงินนำไปขายแล้วคิดหักบัญชีกันตามที่ได้ปฏิบัติต่อกันมา ไม่ถือ เป็นการกู้ยืม แม้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือก็ฟ้องร้องให้คืนเงินที่รับไปเกินกว่าราคา ของที่จัดซื้อส่งให้ได้

กรณีนี้ถือว่าเป็นการกู้ยืมเงิน

เมื่อคู่กรณีมีเจตนากู้ยืมเงินกัน แม้ตามพฤติการณ์จะไม่แสดงออกชัดแจ้งว่ากู้ยืม เงินกัน ศาลฎีกาก็วินิจฉัยว่าเป็นเรื่องกู้ยืมเงินกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๔/๒๕๔๑ จำเลยนำสาขพานไปมอบให้โจทก์เพื่อ ขายโดยโจทก์เป็นนายหน้า จำเลยขอให้โจทก์จ่ายเงินค่าสาขพานไว้ก่อนจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาทเศษ เพื่อจะเอาไปซื้อของ โดยมีข้อตกลงว่าถ้าขายสาขพานไม่ได้จำ

เลยจะคืนเงินให้ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเงินที่จำเลยรับไปนั้นเป็นเงินยืมเมื่อไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือก็ฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๙๖/๒๕๙๓ ฟ้องเรียกเงินที่โจทก์กล่าวว่าได้ให้จำเลยไปทำทุน ดังนี้เป็นเรื่องให้ยืมเงินไปคราวเดียว ๓๙๓ บาท โดยไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งผู้ให้ยืมฟ้องเรียกเงินจำนวนนี้คืนไม่ได้เลย ไม่เฉพาะแต่ที่เกิน ๕๐ บาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๘๑/๒๕๐๐ ลูกหนี้บอกผู้ค้าประกันว่าจะใช้หนี้ให้แก่เจ้าหนี้ผู้ค้าประกันจึงพูดว่าขอเงินไว้ใช้ก่อน ๒-๓ เดือนแล้วจะนำเงินไปชำระหนี้ โดยผู้ค้าประกันจะชำระดอกเบี้ยระหว่างที่เอาเงินไปใช้ ลูกหนี้จึงมอบเงินให้ผู้ค้าประกันไป แต่ผู้ค้าประกันก็ไม่ยอมชำระหนี้ให้เจ้าหนี้เช่นนี้เป็นเรื่องกู้ยืมเงิน ไม่ใช่เป็นเรื่องการรับมอบของตัวแทน เมื่อการกู้ยืมเงินเกินกว่า ๕๐ บาท ขึ้นไปมิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญจะฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๒/๒๕๐๕ ฟ้องเรียกเงินที่โจทก์ตรงจ่ายในการทำศพแทนจำเลยนั้นเป็นลักษณะกู้ยืมเมื่อไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือแล้วก็ไม่มีย่านาจฟ้อง แม้จะถือเอาค่าให้การและค่าเบิกความของจำเลยในการต่อสู้คดีซึ่งรับว่าได้รับเงินจริง ก็จะบังคับแก่จำเลยไม่ได้ เพราะขณะฟ้องโจทก์ก็ไม่มีหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือ (คดีนี้ศาลฎีกาไม่เห็นว่าเป็นเรื่องตัวการตัวแทนโดยฟังข้อเท็จจริงว่าเงินดังกล่าวเป็นเงินที่โจทก์มอบให้จำเลยไปใช้จ่ายเองตามความต้องการของจำเลย)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๑๖/๒๕๑๕ บิดาจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ทำสัญญาให้โจทก์ไว้มีความว่า บิดาจำเลยได้ขายฝากที่ดินพิพาทอันมี ส.ค.๑ ให้โจทก์ทำผลประโยชน์ที่ดินแทนดอกเบี้ยเป็นเวลา ๘ ปี เมื่อครบกำหนดแล้วถ้าไม่นำเงินมาชำระ จะยอมโอนที่ดินพิพาทให้โจทก์เป็นจำนวนเงิน ๖๐,๐๐๐ บาทและยอมส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่โจทก์ในวันถัดจากวันครบกำหนด บิดาจำเลยได้รับราคาดังกล่าวไปแล้ว ดังนี้ไม่ใช่สัญญาขายฝากที่ดินพิพาท เพราะกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทมิได้ตกไปยังโจทก์โดยมีข้อตกลงว่าอาจไถ่คืนได้ แต่เป็นเรื่องกู้เงินโดยมอบที่ดินพิพาทให้ทำนาต่างดอกเบี้ย

(คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๘/๒๕๙๓ ก็ตัดสินทำนองเดียวกัน)

สัญญากู้ยืมเงินต้องบังคับตามหลักนิติกรรม

สัญญากู้ยืมเงินนั้นต้องเป็นไปตามหลักนิติกรรม เพราะสัญญากู้ยืมเงินก็เป็นนิติกรรมอย่างหนึ่ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๐๓/๒๕๕๗ ให้กู้เงินโดยผู้กู้บอกให้รู้ว่าเอาไปค้าฝิ่น เกื่อนั้น สัญญากู้ยืมเป็นโมฆะตามมาตรา ๑๑๓ ผู้ให้กู้ฟ้องเรียกเงินกู้ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๘/๒๕๐๘ จำเลยทำให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์สินของโจทก์โดยประมาทและยอมชดใช้ค่าเสียหายให้โจทก์โดยทำสัญญาให้ไว้ และโจทก์ยอมให้ลงวันที่ในสัญญากู้ยืมหลังไป ไม่ถือว่าสัญญากู้ยืมมีวัตถุประสงค์โดยตรงอันจะมีผลให้จำเลยหลุดพ้นจากการต้องหาคดีอาชญาฐานทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาท และไม่ใช่เป็นการทำสัญญาเพื่อให้โจทก์ช่วยเหลือจำเลยให้พ้นผิดอาญาด้วย สัญญากู้ยืมจึงไม่เป็นโมฆะเพราะขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เนื่องจากเจตนาอันแท้จริงของคู่กรณีเป็นเรื่องจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่กัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๕/๒๕๑๑ โจทก์ให้จำเลยกู้เงินไปเพื่อชำระหนี้ในกรณีที่จำเลยเขายังคนวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมจึงขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน สัญญากู้ยืมเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๓

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๙๕/๒๕๒๕ จำเลยทำสัญญาให้โจทก์เพื่อเอาใจโจทก์ เพราะขณะนั้นจำเลยถูกฟ้องคดีอาญาต้องการจะเอาบุตรซึ่งเกิดจากสามีของโจทก์คนก่อนมาเป็นพยานให้จำเลยในคดีที่ถูกฟ้อง และเกรงว่าโจทก์จะร้องเรียนผู้บังคับบัญชาทางวินัย เพราะจำเลยมีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนที่จะได้โจทก์ เป็นภริยาส่วนโจทก์ประสงค์จะใช้สัญญาเป็นข้อต่อรองให้จำเลยจดทะเบียนหย่ากับภริยาคนเดิมแล้วจดทะเบียนสมรสกับโจทก์ โดยมีได้มีการรับเงินกันตามสัญญาจริง ดังนั้นสัญญาเงินดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่คู่สัญญาทำขึ้นโดยเจตนาหลง ไม่ประสงค์จะผูกพันกัน จึงใช้บังคับไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๘

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๕๗/๒๕๒๗ จำเลยต้องการตัวสัญญาใช้เงินมาวางเป็นหลักทรัพย์ประกันในการเล่นหุ้นต่อโจทก์ จึงได้ทำสัญญาเงินโจทก์โจทก์ได้ออกเช็คตามจำนวนเงินที่กู้แก่จำเลยแล้วจำเลยมิได้นำเช็คไปรับเงินจากธนาคารแต่สลักหลังให้โจทก์เพื่อฝากเงินไว้แก่โจทก์โจทก์จึงได้ออกตัวสัญญาใช้เงินแก่จำเลยเพื่อนำ

ไปวางเป็นหลักประกันในการเล่นหุ้นต่อโจทก์ การที่จำเลยกู้เงินจากโจทก์แล้วฝากเงินไว้แก่โจทก์แม้จะมีผลทำให้จำเลยเป็นทั้งลูกหนี้ และเจ้าหนี้โจทก์ในขณะเดียวกันก็เป็นความสมัครใจของจำเลยเอง วัตถุประสงค์ของนิติกรรมไม่เป็นการต้องห้ามโดยกฎหมาย เพื่อเป็นการขัดขวางความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดีของประชาชนเมื่อสัญญาที่จำเลยทำขึ้นกับโจทก์ เป็นนิติกรรมที่ทำขึ้นโดยตั้งใจจะให้มิผลผูกพัน มิได้มีการอำพรางนิติกรรมอื่นใดจึงไม่ใช่นิติกรรมอำพรางจำเลย จึงต้องรับผิดชอบตามสัญญาจะอ้างว่าไม่ได้รับเงินตามสัญญาไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๖๐/๒๕๒๗ สัญญาที่มีข้อความว่า "ผู้กู้ตกลงจะชำระหนี้ตามสัญญานี้ภายในวันที่ ๑๐ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๒๕ แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้ให้กู้ที่จะเรียกร้องให้ผู้ชำระหนี้ตามสัญญานี้ทั้งหมด หรือแต่บางส่วนก่อนกำหนดที่กล่าวมาก็ได้ตามแต่ผู้ให้กู้จะเห็นสมควร และโดยมีพิกัดข้อชี้แจงสาเหตุ ผู้กู้สัญญาว่าในกรณีที่ผู้ให้กู้เรียกร้องดังกล่าวมานี้ผู้กู้จะชำระหนี้ตามเรียกร้องทันที "ดังนี้ แม้ผู้กู้จะเสียเปรียบผู้ให้กู้แต่ข้อตกลงดังกล่าวเกิดขึ้นด้วยใจสมัครของลูกหนี้เอง หากเกี่ยวกับสังคมหรือประชาชนไม่ จึงไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนแต่อย่างใด เป็นข้อสัญญาที่ใช้บังคับกันได้ ผู้ให้กู้จึงฟ้องเรียกเงินกู้คืนก่อนครบกำหนดเวลาตามสัญญาได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๕/๒๕๒๙ ฟ้องเรียกเงินตามสัญญาอ้างว่าจำเลยกู้เงินไปแล้วไม่ชำระจำเลยให้การว่าสัญญาซื้อขายพิพาทเกิดจากโจทก์ขู่เชิญให้ทำ จำเลยไม่ได้รับเงินตามสัญญาสัญญาจึงไม่สมบูรณ์ จำเลยมีสิทธินำพยานบุคคลมาสืบหักล้างได้ ไม่ถือว่าเป็นการสืบเปลี่ยนแปลงแก้ไขเอกสาร ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๕ (ข)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๕๙/๒๕๓๐ สัญญาที่มีมูลหนี้มาจากการที่โจทก์ทรงจ่ายเงินในการซื้อขายหุ้นให้จำเลย การที่โจทก์ออกเช็คให้จำเลยสลักหลังคืนแก่โจทก์ เป็นวิธีการชำระหนี้เงินตราตรง ที่โจทก์จ่ายแทนจำเลยไปในการซื้อหุ้นเท่านั้น เจตนาอันแท้จริงเป็นเรื่องที่โจทก์จำเลยตกลงระงับหนี้เงินตราตรงที่โจทก์จ่ายไปโดยวิธีให้จำเลยกู้เงินโจทก์ใช้หนี้ จำนวนเงินที่โจทก์จะต้องจ่ายแก่จำเลยตามสัญญากู้ก็คือจำนวนเงินที่โจทก์นำไปชำระหนี้เงินตราตรงจ่ายนั่นเอง เมื่อปรากฏว่าจำเลยลงลายมือชื่อในสัญญาดังกล่าว และโจทก์ได้นำจำนวนเงินตามสัญญาไปชำระหนี้เงิน

ทดลองจนเสร็จสิ้นแล้ว จึงต้องฟังว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์ตามจำนวนที่ระบุไว้ในสัญญา
กันั้น จำเลยจะอ้างว่าจำเลยยังไม่ได้รับเงินตามสัญญาและไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์
ตามสัญญาไม่ได้

การส่งมอบทรัพย์สินตามสัญญาชื้อเงิน สัญญาชื้อเงินก็เหมือนกับสัญญาชื้อ
ใช้สิ่งเปลี่ยนแปลงอย่างอื่น คือยอมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ชื้อ ทรัพย์สินที่ชื้อใน
สัญญาชื้อเงินก็คือเงินที่ชื้อนั่นเอง การส่งมอบเงินที่ชื้อซึ่งทำให้สัญญาชื้อมีบริบูรณ์
นั้นมีอยู่ ๒ กรณี คือ

๑. ส่งมอบกันตามความเป็นจริง คือมีการมอบเงินให้แก่ผู้ชื้อจริง ๆ

๒. ไม่มีการส่งมอบเงินกันจริง แต่กฎหมายถือว่ามี การส่งมอบกันแล้วหรืออีก
นัยหนึ่ง เรียกว่า เป็นกรณีที่ห้ามมิให้ผู้ชื้ออ้างว่าไม่ได้รับเงิน กรณีส่วนใหญ่ เป็นกรณี
ที่มีการแปลงหนี้ใหม่ โดยแปลงหนี้เป็นอย่างอื่นมาเป็นหนี้เงินกู้ โดยไม่เปลี่ยนตัวเจ้าหนี้
ลูกหนี้แต่บางกรณีก็มีการเปลี่ยนตัวลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ด้วย บางครั้งก็มีการทำสัญญาชื้อกัน
ใหม่โดยเปลี่ยนตัวเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ แต่กรณีที่ทำสัญญาชื้อกันใหม่แทนฉบับเดิมโดยไม่มี
การเปลี่ยนตัวเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ นั้นไม่เรียกว่าแปลงหนี้ใหม่ เพราะไม่มีการเปลี่ยนสิ่ง
ซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งหนี้แต่ประการใด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๒/๒๕๐๕) เมื่อ
แปลงหนี้ใหม่แล้วหนี้ใหม่หรือสัญญาชื้อก็บริบูรณ์ ถือ เสมือนมีการส่งมอบเงินให้แก่ลูกหนี้
แล้ว หนี้เก่าก็ระงับไปคู่กรณีตราคานี้เก่ามีมูลค่าเท่ากับหนี้ใหม่ เจ้าหนี้ยกหนี้เก่า
ให้ลูกหนี้เท่ากับส่งมอบเงินตามสัญญาชื้อให้ลูกหนี้ หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่ายกเลิก
หนี้เก่าแทนการส่งมอบเงินที่ชื้อตามสัญญาชื้อ ในกรณีที่ทำสัญญาชื้อใหม่ที่ไม่เรียกว่า
แปลงหนี้ใหม่นั้นก็ถือว่ามี การส่งมอบเงินกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๑๑/๒๕๒๗ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การชื้อเงินเข้า
ลักษณะชื้อใช้สิ่งเปลี่ยนแปลง ย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ชื้อ จำเลยย่อมนำสืบได้
ว่าจำเลยมิได้ชื้อเงินโจทก์ อันเป็นการนำสืบว่าจำเลยมิได้รับมอบเงินกู้จากโจทก์
ซึ่งเป็นเหตุให้สัญญาชื้อไม่บริบูรณ์ ทั้งนี้ไม่มีมูลหนี้เงินกู้ ระหว่างโจทก์จำเลย ไม่เป็น
การต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๔ นอกจากนั้นศาล
ฎีกาวินิจฉัยไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๗/๒๕๒๕ ว่าการชื้อเงินนั้น ผู้กู้ไม่จำ
ต้องรับเงินไปจากผู้ให้กู้เสมอไป ผู้กู้อาจตกลงยอมรับเอาหนี้สินอย่างอื่นมาแปลงเป็น
หนี้เงินกู้ก็ได้

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับเรื่องการส่งมอบเงินที่ฮีมใน สัญญากู้ยืมเงิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๑/๒๔๗๒ เอาเงินที่เป็นหนี้กันอยู่ก่อนแล้วมารวมทำ เป็นหนังสือกู้ขึ้นภายหลัง สัญญานั้นสมบูรณ์ตามกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๙-๒๕๐/๒๔๗๖ จำเลยกู้เงินเขาเพื่อเอาเข้าหุ้น ส่วนซื้อโรงทำน้ำตาลและยอมให้ผู้ให้กู้จ่ายเงินนั้นเข้าในหุ้นส่วนตามที่ตกลงกันไว้ ผู้ ให้กู้จึงจ่ายเงินนั้นให้ผู้ขายโรงทำน้ำตาลไป ดังนี้เท่ากับจำเลยได้รับเงินไปตาม สัญญาแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๑๑/๒๔๗๖ ผู้ที่ประมุขได้ในการเล่นแชร์ ทำหนังสือ กู้เงินที่ประมุขได้ไปให้ไว้ ต้องรับผิดชอบใช้เงินตามจำนวนในสัญญา ไม่ใช่จำนวนเงิน สดที่รับไปจริง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๑/๒๔๗๗ ลูกหนี้เอาหนี้ที่ค้างชำระซื้อสิ่งของเชื่อ มาเปลี่ยนทำเป็นสัญญากู้เงิน สัญญากู้เงินนั้นใช้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๕/๒๔๗๗ โจทก์ฟ้องเรียกเงินตามสัญญาจากจำ เลย จำเลยรับได้ว่าทำหนังสือสัญญาให้โจทก์จริงแต่ต่อสู้ว่าไม่ได้รับเงิน ดังนี้จำ เลยยอมนำสืบได้

(คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๓/๒๔๗๘ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๐/๒๔๗๙ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๙๔/๒๔๗๙ การกู้เงินกันนั้นหาจำต้องส่งมอบกันใน ขณะกู้ไม่ จะส่งมอบกันเมื่อใดก็ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๒/๒๔๘๐ ทำสัญญาจะซื้อที่ดินกัน ผู้ขายเรียกเงินมัดจำผู้ซื้อไม่มีเงินให้ จึงทำหนังสือกู้เงินบุตรผู้ขายไว้ฉบับหนึ่ง และผู้ขายนำใบรับ เงินค่ามัดจำให้ผู้ซื้อไป ดังนี้ถือได้ว่าการส่งมอบทรัพย์ที่กู้ยืมกันแล้ว สัญญากู้ยืมสม บูรณ์ตามกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๒/๒๔๘๑ ชื่อของแล้วชำระราคาไม่หมดจึงทำเป็น หนังสือกู้ให้ผู้ขายไว้ ดังนี้เป็นการแปลงหนี้ใหม่ อายุความฟ้องร้องตามสัญญานั้นมี กำหนด ๑๐ ปี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๘/๒๔๘๒ การนำสืบว่าเอกสารสัญญาถูกลบจำนวน

เงินไว้ ๖๒๐ บาทความจริงผู้กู้ได้รับเงินไปเพียง ๕๐๐ บาท อีก ๑๒๐ บาทคิดเป็นดอกเบี้ยล่วงหน้าไว้มีกำหนด ๑ ปี ในอัตราร้อยละ ๒ ต่อเดือน ดังนี้เป็นการสืบแสดงว่าสัญญาไม่สมบูรณ์ ไม่เป็นการสืบแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสาร ย่อมน่าสืบพยานบุคคลได้ไม่ต้องห้าม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๖/๒๕๔๕ การกู้ยืมเงินนั้น การที่ผู้กู้ไม่ได้รับเงินไปในวันทำสัญญาไม่หมายความว่าสัญญาจะไม่สมบูรณ์

สัญญาที่เขียนว่าได้รับเงินไปถูกต้องแล้ว การนำสืบว่าไม่ได้รับเงินย่อมเป็นการแก้ไขข้อความในสัญญา

จำเลยให้การว่าไม่ได้รับเงินกู้ไปในวันทำสัญญา จำเลยจะต้องให้เหตุผลโดยข้อพอเข้าใจว่า เหตุใดจึงไม่มีการจ่ายเงิน อันจะทำให้สัญญาไม่สมบูรณ์ มิฉะนั้นจำเลยไม่มีอะไรจะสืบให้เห็นว่าสัญญาไม่สมบูรณ์ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๓๙/๒๕๙๓ ชื่อ เชื้อครึ่งของเขาไป ภายหลังตกลงทำเป็นสัญญาว่ากู้เงินของเขาไปเป็นจำนวนเงินเท่าราคาครั้งที่ซื้อเชื้อไป และมีกำหนดต้องเสียดอกเบี้ยด้วย ดังนี้เป็นการแปลงหนี้ใหม่เพราะคู่กรณีได้ทำสัญญาเปลี่ยนสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งหนี้ต่อกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๓/๒๕๙๕ บิดามีความประสงค์จะโอนปิ่นให้บุตรแต่บุตรเป็นคนต่างดาว ทางอำเภอไม่ยอมโอนปิ่นให้ บิดาจึงโอนปิ่นให้บุตรชายซึ่งเป็นคนไทย แล้วบุตรชายทำสัญญากู้เงินบุตร๒,๐๐๐ บาท เป็นราคาปิ่นที่บุตรควรได้รับ ดังนี้บุตรชายต้องรับผิดชอบใช้เงิน ๒,๐๐๐ บาท แก่บุตร บุตรจึงมีอำนาจฟ้องเรียกเงินจำนวนนี้ พร้อมดอกเบี้ยตามสัญญาจากบุตรชายได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๘/๒๕๙๘ รับเงินล่วงหน้าไปในสัญญาจ้าง เมื่อเสร็จสัญญาแล้วผู้รับจ้างไม่มีเงินล่วงหน้าจะคืนให้ จึงทำเป็นสัญญาให้ไว้ ผู้จ้างฟ้องเรียกเงินตามสัญญาและนำสืบมูลหนี้เดิมได้โดยไม่ต้องบรรยายฟ้องไว้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๖๖/๒๕๙๘ ค้างชำระราคาซื้อที่ดิน จึงทำเป็นหนังสือให้ไว้แทน เป็นการแปลงหนี้ใหม่ บังคับให้ใช้เงินตามหนังสือให้กู้ได้ จะเถียงว่าไม่มีการรับเงินตามสัญญาไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๗/๒๕๐๐ เอกสารความว่าจำเลยได้ยืมเงินโจทก์ไป ย่อมแสดงอยู่ในตัวว่าจำเลยได้รับเงินที่ยืมแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๒๒/๒๕๐๔ หนี้เงินกู้ซึ่งทำหนังสือกันใหม่โดยรวม

จำนวนเงินกู้ครั้งหลังเข้าไว้ด้วยนั้นไม่เป็นเรื่องแปลงหนี้ใหม่ เพราะไม่มีการเปลี่ยน
สิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งหนี้แต่อย่างใด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๗๘/๒๕๐๕ โจทก์จำเลยคิดบัญชีหนี้สินกันแล้วจำเลย
ทำสัญญากู้เงินให้โจทก์ไว้แทนการจ่ายเงินที่เป็นหนี้กันเช่นนี้ ถือได้ว่าการส่งมอบ
เงินที่กู้ยืมกันเป็นการบริบูรณ์ตามมาตรา๕๐ แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๗๒/๒๕๐๖ โจทก์จำเลยต่างเป็นเจ้าหนี้บุคคลซึ่งเป็น
เป็นลูกหนี้คนเดียวกัน การที่จำเลยสัญญาจะใช้เงินแทนลูกหนี้ เพื่อให้โจทก์เลิกคิด
ด้านกาที่จำเลย จะเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ไปยอมเป็นสัญญาต่างตอบแทนซึ่งไม่ขัดต่อ
กฎหมายหรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนจึงเป็นสัญญาที่มีผล
สมบูรณ์ผูกพันต่อกันตามกฎหมาย เมื่อจำเลยไม่มีเงินใช้ให้โจทก์ตามสัญญา จำเลยจึง
ทำหนังสือกู้ให้โจทก์ไว้ก็เป็นการแปลงหนี้เดิมมาเป็นหนี้กู้ยืมเงิน ซึ่งมีผลสมบูรณ์และ
บริบูรณ์ตามกฎหมายและผูกพันกันตามสัญญา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๕๒/๒๕๐๖ จำเลยขอหมั้นน้องสาวโจทก์เพื่อให้แต่ง
งานกับบุตรจำเลย แต่จำเลยไม่มีเงินจึงทำสัญญากู้ให้โจทก์ยืมถือไว้และโจทก์จำเลย
ตกลงกันว่าถ้าจำเลยปลูกเรือนหอโจทก์จะลดเงินกู้ให้บ้างตามราคาของเรือนหอ ต่อ
มาจำเลยไม่ปลูกเรือนหอ และบุตรจำเลยไม่ยอมแต่งงานกับน้องสาวโจทก์โจทก์จึง
ฟ้องเรียกเงินตามสัญญา สัญญากู้ดังกล่าวนี้เป็นเพียงสัญญาจะให้ทรัพย์สินเป็นของ
หมั้นกันในวันข้างหน้า ยังไม่ได้มีการมอบทรัพย์สินให้แก่กันอย่างแท้จริง เจตนาอันแท้
จริงของคู่สัญญาก็มิได้มุ่งต่อการให้สัญญากู้ตกเป็นของอีกฝ่ายหนึ่งในสภาพของหมั้นและ
ไม่มีความประสงค์จะให้ตกเป็นสิทธิแก่หญิงเมื่อสมรสแล้ว ในกรณีเช่นนี้ถือไม่ได้ว่ามี
การให้ของหมั้นกันตามกฎหมาย โจทก์จะฟ้องร้องเรียกเงินตามสัญญาในฐานะเป็น
ของหมั้นมิได้ ทั้งสัญญากู้รายนี้ไม่มีมูลหนี้เดิมอันจะมีผลให้โจทก์มีสิทธิเรียกร้องให้จำ
เลยชำระหนี้ตามสัญญาได้ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๙/๒๕๐๘ ฟ้องขอให้บังคับจำเลยตามสัญญาซึ่งมีมูล
หนี้เดิมจากการกระทำละเมิดของจำเลย อายุความเรียกร้องต้องเป็นไปตามเรื่องกั
มิใช่เรื่องมูลละเมิด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๓๘/๒๕๐๘ โจทก์มอบเงินจำนวนหนึ่งให้จำเลยนำไปฝากธนาคาร
จำเลยกลับเอาไปใช้เสียหมด จำเลยจึงทำสัญญากู้เงินให้โจทก์

สัญญาจ้างสมบรูณ์มีผลใช้บังคับได้เพราะมีมูลหนี้ต่อกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๕๖/๒๕๐๓ โจทก์ให้จำเลยกู้เงิน ๕๐๐ บาท โดยให้จำเลยเขียนสัญญากู้เงินจำนวนนี้ แล้วยังให้จำเลยเขียนสัญญาอีกฉบับหนึ่งว่าจำเลยกู้เงิน ๒๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นหลักประกันว่า จำเลยจะต้องชำระเงินกู้ตามสัญญาฉบับแรกตามกำหนด เมื่อโจทก์ฟ้องเรียกเงินตามสัญญาฉบับหลัง จำเลยย่อมมีสิทธินำสืบถึงข้อตกลงอันเป็นมูลเหตุและตามประสงค์ที่ทำสัญญาว่าโจทก์จำเลยไม่มีเจตนาจะเรียกร้องกันตามสัญญาฉบับหลังนี้เลย และการที่จำเลยนำสืบว่าไม่ได้รับเงินตามสัญญาฉบับหลังก็เป็นกรณานำสืบว่า มูลหนี้ที่จะทำให้จำเลยต้องรับผิดชอบเงินให้โจทก์นั้นหาไม่มี จึงไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๔

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๒๓/๒๕๐๕ ผู้กู้ทำหนังสือมอบอำนาจให้บุคคลอื่นรับเงินกู้จากผู้ให้กู้ ถือว่าผู้รับมอบอำนาจเป็นตัวแทนของผู้กู้ ผู้กู้ต้องรับผิดชอบในผลแห่งการกระทำของตัวแทนของตนซึ่งกระทำไปภายในขอบอำนาจ การที่ตัวแทนของผู้กู้ได้รับเงินจากผู้ให้กู้แล้วมิได้นำไปให้ผู้กู้หาทำให้สัญญาไม่สมบรูณ์ไม่ ผู้ให้กู้ย่อมมีสิทธิฟ้องเรียกเงินจากผู้กู้ได้

(คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๕/๒๕๐๕ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๒๐/๒๕๐๕ การกู้ยืมเงินกันนั้น ผู้กู้อาจยอมรับสิ่งของหรือทรัพย์สินอื่นแทนจำนวนเงิน หรืออาจนำหนี้สินอย่างอื่นมาแปลงเป็นหนี้เงินกู้ก็ได้ หากจำต้องมีการรับเงินกันเสมอไปไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๐๔/๒๕๐๖ โจทก์เป็นข้าราชการครู และสมาชิกสหกรณ์ จำเลยได้ยื่นคำขอกู้เงินจำเลย ๖,๕๐๐ บาท โดยมอบอำนาจให้ ว. ศึกษานิเทศก์อำเภอซึ่งเป็นกรรมการคนหนึ่งของจำเลยเป็นผู้รับเงินแทน ในหนังสือมอบอำนาจนั้นระบุด้วยว่าเมื่อโจทก์รับเงินกู้จากผู้รับมอบอำนาจแล้ว โจทก์จะลงลายมือชื่อในหนังสือ และให้ผู้ค้าประกันลงลายมือชื่อในหนังสือค้ำประกันตามแบบของสหกรณ์ให้เสร็จไป จำเลยยอมให้กู้เพียง ๖,๓๐๐ บาท น้อยกว่าที่โจทก์เสนอ และได้มอบเงินให้ ว. รับไป โดย ว. ทำคำรับรองให้ไว้ต่อจำเลยว่าจะนำเงินรายนี้ไปจ่ายให้ผู้กู้ และเมื่อจ่ายเงินจะได้จัดให้ผู้กู้และผู้ค้าประกัน ลงลายมือชื่อในหนังสือ และหนังสือค้ำประกันต่อหน้า ว. ซึ่งจะได้ลงลายมือชื่อเป็นพยานไว้ด้วย แล้วจะ

ได้จัดส่งหนังสือกู้และคำประกันต่อจำเลยโดยเร็วที่สุด ว. จึงมีฐานะเป็นตัวแทนของจำเลยอยู่ด้วย เมื่อ ว. ยังไม่ได้มอบเงินให้โจทก์ จะถือว่าจำเลยได้ส่งมอบเงินที่ซื้อให้โจทก์แล้วยังไม่ได้ ทั้งตามหนังสือมอบอำนาจและคำรับรองของ ว. ก็มีข้อความแสดงว่าการกู้ยืมเงินระหว่างโจทก์จำเลยอันมุ่งจะทำนั้น จะต้องทำเป็นหนังสือเมื่อกรณีเป็นที่สงสัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๖๖ วรรคท้ายให้นับว่ายังไม่ได้ทำสัญญาต่อกันจนกว่าจะได้ทำเป็นหนังสือ การกู้ยืมเงินระหว่างโจทก์จำเลยจึงยังไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๗๘/๒๕๑๘ บิดาชายตกลงให้สินสอดแก่มารดาหญิง แต่ไม่มีเงินจึงทำสัญญากู้ให้เงินไว้ บิดาชายต้องผูกพันตามสัญญากู้อันมีมูลหนี้และได้แปลงหนี้ใหม่ ต่อมาหญิงชายละเลยไม่จดทะเบียนสมรสชายเรียกสินสอดคืนไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๕๗/๒๕๒๒ ลูกหนี้ได้กู้เงินเจ้าหนี้ผู้ขอรับชำระหนี้ไป ๒ ครั้ง โดยได้ทำสัญญากู้ไว้ ๒ ฉบับ ฉบับละ ๕๐๐,๐๐๐ บาท แม้จะปรากฏว่าเงินที่เจ้าหนี้ให้ลูกหนี้กู้ในครั้งแรกจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาทเป็นเงินของเจ้าหนี้เอง ๒๐๐,๐๐๐ บาท และเป็นเงินของบิดาเจ้าหนี้ ๓๐๐,๐๐๐ บาท และเงินที่ให้ลูกหนี้กู้ครั้งที่ ๒ เป็นเงินของเจ้าหนี้เอง ๑๐๐,๐๐๐ บาท เป็นของบิดาเจ้าหนี้ ๑๐๐,๐๐๐ บาท และเป็นของป้าเจ้าหนี้ ๓๐๐,๐๐๐ บาท ก็ตาม เงินในส่วนที่เป็นของบิดาเจ้าหนี้และของป้าเจ้าหนี้ ถือได้ว่าเป็นเงินที่บิดา และป้ามอบหมายให้เจ้าหนี้เป็นผู้ดำเนินการให้ลูกหนี้กู้ไป จึงเท่ากับเจ้าหนี้เป็นผู้ให้กู้สำหรับจำนวนเงินทั้งหมดตามสัญญากู้ทั้งสองฉบับนั้น เจ้าหนี้จึงมีสิทธิเรียกร้องจากลูกหนี้ได้เต็มตามจำนวนที่ลูกหนี้ได้ทำสัญญากู้ไว้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๒๙/๒๕๒๘ เดิมจำเลยกู้เงิน อ. ๘๐,๐๐๐ บาท ทำสัญญากู้กันไว้ตามเอกสารหมาย จ. ๓ ต่อมาจำเลยขอกู้เพิ่มอีก จึงได้ทำสัญญากู้กันใหม่มียอดจำนวนเงินกู้สูงขึ้นตามเอกสาร จ.๘ และได้แทงเพิกถอนสัญญากู้เอกสารหมาย จ. ๓ แต่จำเลยไม่ได้รับเงินส่วนที่ขอเพิ่ม ดังนี้ ยังถือไม่ได้ว่าการทำสัญญากู้เอกสารหมาย จ.๘ เป็นการแปลงหนี้ใหม่ อันจะเป็นเหตุให้หนี้เงินกู้เดิมตามสัญญากู้เอกสารหมาย จ.๓ ระงับสิ้นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๕๙ จำเลยยังต้องรับผิดชอบหนี้เดิมตามสัญญากู้เอกสารหมาย จ.๓ ตามมาตรา ๓๕๑

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๔๗/๒๕๒๘ ทำสัญญาคู่เป็นประกันว่า ถ้าบุตรโจทก์ไม่ได้ไปทำงานยังต่างประเทศตามที่จำเลยชักนำ จำเลยจะคืนเงินที่โจทก์เสียให้แก่โจทก์ เมื่อบุตรโจทก์ไม่ได้ทำงานตามสัญญาจำเลยต้องคืนเงินแก่โจทก์ เป็นเรื่องมีมูลหนี้ต่อกันตามสัญญาคู่ ไม่จำต้องรับเงินไปตามสัญญา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๔๘/๒๕๒๘ โจทก์เป็นหนี้จำเลย โจทก์จ่ายเงินให้จำเลย ๒๐,๐๐๐ บาท และให้จำเลยทำสัญญาว่าจะผ่อนคืนให้โจทก์เดือนละ ๓๐๐ บาท จำเลยทำสัญญาคู่ให้โจทก์ก็เพื่อให้โจทก์ยอมชำระหนี้แก่จำเลย โดยจำเลยไม่ได้รับเงิน หรือมีมูลหนี้ที่จะต้องชำระให้โจทก์ตามสัญญาคู่ สัญญาคู่จึงไม่สมบูรณ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๕๖/๒๕๒๘ จำเลยทำหนังสือสัญญาคู่เงินโจทก์และมอบเช็คซึ่งบุคคลภายนอกเป็นผู้สั่งจ่ายให้โจทก์ยึดถือไว้ จำนวนเงินในเช็คตรงกับจำนวนเงินในสัญญาคู่ วันสั่งจ่ายตามเช็คก็ตรงกับวันที่จำเลยต้องชำระเงินตามสัญญาคู่ ในสัญญาคู่ระบุไว้ด้วยว่าจำเลยได้มอบเช็คที่บุคคลอื่นเป็นผู้สั่งจ่าย จำเลยเป็นผู้สละหลังเพื่อให้โจทก์นำไปขึ้นเงินชำระหนี้เงินคู่เมื่อถึงกำหนด ทั้งนี้จำเลยได้รับเงินไปจากโจทก์จำนวนหนึ่ง โดยโจทก์คิดหักผลประโยชน์หรือดอกเบี้ยไว้ล่วงหน้า ดังนั้นหาใช่เป็นเรื่องนิติกรรมอำพรางสัญญาคู่หากเป็นโมฆะไม่ เมื่อโจทก์นำเช็คไปขึ้นเงินไม่ได้ จำเลยก็ต้องผูกพันชำระหนี้แก่โจทก์ตามสัญญาคู่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๕๒/๒๕๒๘ จำเลยทำสัญญาคู่ยืมไว้แก่โจทก์แทนการวางมัดจำ เป็นเงินสดตามสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง สัญญาคู่ยืมดังกล่าวจึงมีมูลหนี้มาจากการที่จำเลยมีหนี้ที่จะต้องวางมัดจำตามสัญญาจะซื้อจะขายที่ดิน และสิ่งปลูกสร้าง เมื่อจำเลยผิดสัญญาจะซื้อจะขายดังกล่าวซึ่งโจทก์มีสิทธิจะริบเงินมัดจำโจทก์ย่อมมีสิทธิฟ้องบังคับตามสัญญาคู่ยืมได้เพราะมีมูลหนี้ต่อกัน และกรณีเช่นนี้ถือได้ว่าได้มีการส่งมอบเงินให้ผู้กู้แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๙๕๐/๒๕๒๘ โจทก์ให้จำเลยที่ ๑ ทำสัญญาคู่เงินตามฟ้องไว้ เพื่อประกันความเสียหายในการที่โจทก์ค้าประกันจำเลยที่ ๑ ซึ่งเข้าชื่อโทรทศน์จากบุคคลอื่น จำเลยที่ ๑ ไม่ได้รับเงินไปจากโจทก์เลย ขณะทำสัญญาคู่เป็นเวลาหลังค้าประกันการเข้าชื่อไม่นาน ความเสียหายจากการค้าประกันการเข้าชื่อยังไม่เกิดขึ้นและยังคำนวณไม่ได้ จึงเป็นหนี้ที่ยังไม่แน่นอน ไม่อาจนำมาเป็นมูลหนี้

ในสัญญากู้เงินได้ ฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๑ กู้เงินโจทก์ จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้ค้า
ประกันการกู้ จึงไม่ต้องรับผิดชอบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓๘/๒๕๓๑ เดิม อ.และ พ. เป็นหนี้โจทก์ตาม
เช็คและสัญญากู้ยืมเงิน การที่จำเลยทั้งสองยอมรับผิดในหนึ่งดังกล่าวโดยทำเป็นสัญญา
กู้ยืมเงินกับโจทก์ เป็นการแปลงหนี้ใหม่ด้วยเปลี่ยนตัวลูกหนี้ จำเลยทั้งสองผูกพันรับ
ผิดตามสัญญากู้ยืมต่อโจทก์ จะอ้างว่าจำเลยทั้งสองไม่ได้รับเงินไปตามสัญญากู้เพื่อ
ปฏิเสธไม่ยอมรับผิดตามสัญญากู้ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๓๒/๒๕๓๑ การที่คู่สัญญาทำสัญญากู้ยืมเงินขึ้นใหม่
แทนหนังสือสัญญากู้ยืมเงินฉบับเก่าแสดงถึงเจตนาของคู่สัญญาว่า ได้ตกลงระงับหนี้
ตามสัญญาเก่าแล้วให้ใช้สัญญาใหม่แทนสัญญาเก่าเมื่อระงับไปแล้วก็ไม่มีผลบังคับใช้ทั้ง
นี้เป็นไปตามข้อตกลงในการทำสัญญาใหม่นั้นเอง โจทก์จึงไม่มีสิทธิฟ้องตามสัญญาฉบับ
เก่าอีก กรณีเป็นเรื่องตกลงระงับหนี้ไม่ใช่การชำระหนี้ จึงไม่จำเป็นต้องมีใบเสร็จ
รับเงินหรือเวณคืน เอกสารตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๒๖

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๕๙/๒๕๓๑ สัญญากู้ยืมมีมูลหนี้มาจากการที่โจทก์ทรง
จ่ายเงินในการซื้อขายหุ้นให้จำเลย การที่โจทก์ออกเช็คให้จำเลยและจำเลยสลัก
หลังคืนแก่โจทก์ เป็นวิธีการชำระหนี้เงินที่โจทก์จ่ายแทนจำเลยไปในการซื้อ
หุ้นเท่านั้น เจตนาที่แท้จริงเป็นเรื่องที่โจทก์จ่ายตกลงระงับหนี้เงินที่โจทก์
จ่ายไปโดยวิธีให้จำเลยกู้เงินโจทก์ใช้หนี้ จำนวนเงินที่โจทก์จะต้องจ่ายแก่จำเลย
ตามสัญญากู้ก็คือจำนวนเงินที่โจทก์นำไปชำระหนี้เงินที่โจทก์จ่ายนั่นเอง เมื่อปรากฏ
ว่าจำเลยลงลายมือชื่อในสัญญากู้ดังกล่าว และโจทก์ได้นำจำนวนเงินตามสัญญากู้ไป
ชำระหนี้เงินที่โจทก์จนเสร็จสิ้นแล้ว จึงต้องฟังว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์ตามจำนวนที่
ระบุไว้ในสัญญานั้น จำเลยจะอ้างว่าจำเลยยังไม่ได้รับเงินตามสัญญาและไม่ต้อง
รับผิดชอบต่อโจทก์ตามสัญญากู้ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๑/๒๕๓๒ จำเลยตกลงให้โจทก์ติดต่อกับบริษัทจัดหา
งานส่งจำเลยไปทำงานต่างประเทศโดยโจทก์คิดค่าบริวาร ๓๕,๐๐๐ บาท และให้
จำเลยทำสัญญากู้ยืมเงินโจทก์ไว้ เมื่อการกระทำของโจทก์ไม่เป็นการต้องห้ามพระ
ราชบัญญัติจัดงานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๑๑แล้ว สัญญากู้ยืมระหว่าง
โจทก์จำเลยจึงไม่เป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๑๓ โจทก์

ยอมนำสัญญากู้ยืมฟ้องให้จำเลยชำระเงินที่ยังค้างอยู่ได้

หลักฐานแห่งการกู้ยืม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "การกู้ยืมเงินเกินกว่าห้าสิบบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญก่อนว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่"

ตามบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่า การกู้ยืมเงินที่ไม่เกินห้าสิบบาทนั้น แม้ไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ ก็ยอมฟ้องร้องให้บังคับคดีกันได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๒/๒๕๗๓)

บทบัญญัติมาตรา ๖๕๓ วรรคหนึ่ง ดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยเรื่องพยานหลักฐาน ซึ่งหมายความว่า การกู้ยืมเงินเกินกว่าห้าสิบบาท ถ้าขาดพยานหลักฐานดังได้บัญญัติไว้ในมาตราดังกล่าวก็ฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้ มิได้หมายความว่าหากขาดหลักฐานดังกล่าวแล้วสัญญากู้ยืมเงินเป็นโมฆะ ความจริงแม้ขาดหลักฐานเช่นนั้น หากผู้ชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมไปก็จะฟ้องเรียกเงินคืนฐานลามิควรได้หาได้ไม่ ทั้งนี้เงินกู้เช่นนี้ ย่อมนำไปแปลงหนี้ใหม่ได้หรือลูกหนี้อาจทำหนังสือรับสภาพหนี้ก็ได้ ในกรณีดังกล่าวยอมบังคับตามหนี้ใหม่หรือใช้หนังสือรับสภาพหนี้เป็นหลักฐานได้ นอกจากนี้หากลูกหนี้สิ่งจ่าย เชื้อชำระหนี้เงินกู้ซึ่งขาดหลักฐานเป็นหนังสือแล้วต่อมา เชื้อชั้นเงินไม่ได้อีก เจ้าหนี้ยอมฟ้องบังคับให้จ่ายเงินตามเชื้อหรือฟ้องขอให้ลงโทษลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เชื้อฯได้ แต่หนี้เงินกู้ที่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือนั้นไม่อาจนำไปหักกลบลบหนี้ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๑/๒๕๒๕)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๑/๒๕๗๓ กู้ยืมเงินกันแต่ไม่มีเอกสารต่อกันภายหลังผู้ยืมมีจดหมายรับรองหนี้นั้น ผู้ยืมต้องรับผิดชอบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๑/๒๕๗๓ กู้ยืมเงินกว่า ๕๐ บาท ขึ้นไป ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมอันชอบด้วยกฎหมายไซ้ ผู้ให้กู้จะเรียกเงินจากผู้กู้คืนในลักษณะลามิควรได้หาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๙๙/๒๕๗๓ กู้เงินไปโดยมีหนังสือเป็นหลักฐานแม้หนังสือสูญ ผู้ให้กู้ก็ฟ้องเรียกเงินนั้นได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕/๒๕๗๖ สัญญาซื้อขาย นำผู้เขียนและพยานในสัญญาผู้มาสืบได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๕/๒๕๗๗ การกู้ยืมเงินเกินกว่า ๕๐ บาท ตามมาตรา ๖๕๓ วรรคหนึ่ง ที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือก็ประสงค์แต่เพียงให้มีหลักฐานเพื่อการฟ้องร้องขอให้บังคับคดีเท่านั้น หากได้กำหนดแบบที่จำต้องทำเพื่อความสมบูรณ์อย่างใดไม่ ถึงแม้สัญญาจะขาดหลักฐานตามกฎหมายก็ไม่เป็นโมฆะ

สัญญาที่ทำขึ้นโดยขาดหลักฐานอันบริบูรณ์ตามกฎหมายนั้น ถ้าได้ทำยอมกันต่อศาลแล้ว ย่อมบังคับได้ตามกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๐/๒๕๗๘ หนังสือกู้ยืมที่มีพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือผู้กู้ แต่เพียงผู้เดียวเป็นแต่เพียงไม่สมบูรณ์นำมาฟ้องร้องไม่ได้เท่านั้น หากถึงกับตกเป็นโมฆะไม่ ถ้าหากภายหลังได้มีพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือครบถ้วนแล้ว ก็เป็นหนังสือกู้ยืมที่สมบูรณ์ตามกฎหมายและนำมาฟ้องร้องบังคับคดีได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๕/๒๕๘๘ กู้เงินกว่า ๕๐ บาท โดยไม่มีสัญญาเป็นหนังสือหนี้เงินกู้มีอยู่แต่ฟ้องร้องไม่ได้เท่านั้น ถ้าลูกหนี้ทำสัญญาจะขายฝากเท่าจำนวนหนี้ที่ค้างยอมเป็นการแปลงหนี้ใหม่ ซึ่งบังคับกันได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๑๙/๒๕๐๐ การกู้ยืมเงินเกิน ๕๐ บาท ที่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือผู้ให้กู้ฟ้องให้บังคับคดีไม่ได้ แต่ไม่เป็นโมฆะถ้าผู้กู้ยอมให้ลูกหนี้ของผู้ชำระหนี้ของลูกหนี้ต่อผู้ให้กู้ ผู้กู้จะเรียกเงินที่ผู้ให้กู้รับชำระหนี้ไว้จากลูกหนี้ของผู้กู้คืนไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘/๒๕๐๕ ในเวลากู้ยืมเงินกันคู่กรณีมิได้ทำหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือไว้ แต่ต่อมาภายหลังได้มีหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือ ลงลายมือชื่อผู้ต้องรับผิดชอบเป็นสำคัญ ผู้ให้กู้ยอมฟ้องร้องบังคับคดีได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๙๒/๒๕๑๐ จำเลยกู้เงินโจทก์แล้วออกตัวสัญญาใช้เงินชำระหนี้ เมื่อโจทก์ฟ้องเรียกเงินตามตัวสัญญาใช้เงิน จึงไม่ต้องมีหลักฐานการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือมาแสดง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๐๖/๒๕๑๒ ผู้เสียหายให้จำเลยกู้ยืมเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท โดยจำเลยมิได้ทำหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือไว้ให้หนี้ เป็นการยืมเงินเกิน ๕๐ บาท โดยมิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือซึ่งต้องห้ามมิให้ฟ้องร้องบังคับคดีตามประมวล

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ ฉะนั้นผู้เสียหายจึงไม่อาจใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลกับจำเลยได้ตามความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๓๙/๒๕๒๑ กู้เงินกันเกิน ๕๐ บาท แม้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือก็ไม่เป็นโทษเพียงแต่ฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้เท่านั้น ผู้กู้สลักหลังเช็คชำระหนี้แก่ผู้ให้กู้ จึงมีมูลหนี้บังคับตามเช็คได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๖๔/๒๕๒๘ หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือมิใช่แบบของนิติกรรมทั้งกฎหมายก็มีได้บัญญัติว่าหลักฐานนั้นจะต้องมีในขณะที่ให้กู้ยืม หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือจึงอาจมีก่อน หรือหลังการกู้ยืมเงินก็ได้

๑. หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งตามบทบัญญัติมาตรา ๖๕๓ วรรคหนึ่งนั้นหมายความว่าหลักฐานแห่งการกู้ยืมที่เป็นหนังสืออะไรก็ได้ แต่ข้อความในหนังสือนั้นแสดงให้เห็นว่ามีการกู้ยืมเงินกัน หนังสือนั้นจะเขียนเป็นภาษาใดก็ได้ แต่ข้อความในหนังสือนั้นแสดงให้เห็นว่ามีการกู้ยืมเงินกัน หนังสือนั้นจะเขียนเป็นภาษาใดก็ได้ แม้จะเขียนหลายภาษาปนกันก็รับฟังได้ และหนังสือนั้นจะเขียนไว้ ณ ที่ใดก็ได้ แม้จะเขียนไว้บนเพดานหรือฝาผนังก็ใช้ได้ กฎหมายต้องการเพียงลายลักษณ์อักษรที่ชี้ให้เห็นว่ามีการกู้ยืมเงินกัน เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องคดี นอกจากนี้หนังสือที่ว่านี้แม้จะทำขึ้นก่อนหรือภายหลังการกู้ยืมเงินกันก็ใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่ส่วนใหญ่หลักฐานเป็นหนังสือมักทำขณะที่ทำการกู้ยืมเงินกัน หลักฐานเป็นหนังสือที่สมบูรณ์แบบที่สุดก็คือหนังสือสัญญากู้ยืมเงิน อย่างไรก็ตามในกรณีที่หลักฐานเป็นหนังสือนั้นไม่ใช่ชัดว่าเป็นการกู้ยืมเงิน แต่ระบุว่ามีหนี้สินที่จะต้องชำระแก่กัน เจ้าหนี้ก็มีสิทธินำพยานบุคคลเข้าสืบประกอบว่าเป็นการกู้ยืมเงินได้ ในทางตรงกันข้ามหลักฐานเป็นหนังสือที่ระบุเพียงว่ามีการรับเงินหรือจ่ายเงินกัน โดยไม่ปรากฏแน่ชัดว่ารับเงินหรือจ่ายเงินในฐานะลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ย่อมไม่เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินตามมาตรา ๖๕๓ และไม่อาจนำพยานเข้าสืบประกอบได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๙๘/๒๕๓๖ หนังสือที่จะเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมได้จะต้องมีถ้อยคำหรือใจความสื่อให้เห็นว่ามีการกู้ยืมกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๖/๒๕๓๗ ลูกหนี้มีหนังสือไปขอยืมเงิน เจ้าหนี้เช็คส่งจ่ายเงินให้และลูกหนี้ลงนามรับเงินไปดังนี้ รวมกันฟังได้ว่าเป็นหลักฐานแห่ง

การกู้ยืมเงินตามกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๓/๒๕๓๘ เมื่อในเอกสารมีข้อความว่าได้รับเงินไป
ตั้งจำนวนที่ระบุไว้ และกำหนดดอกเบี้ยไว้ด้วย ดังนี้แม้ไม่มีข้อความว่ากู้ยืมกัน ก็ฟัง
เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๑๘/๒๕๓๙ พิษณุกรรมมีข้อความกล่าวถึงจำนวน
เงินที่จำเลยซึ่งเป็นผู้ทำพิษณุกรรมรับเงินในทางกู้ยืมจากโจทก์ โจทก์ถือเอาข้อความ
ในพิษณุกรรมนั้นเป็นหลักฐานฟ้องร้องได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๙/๒๕๔๐ หลักฐานแห่งการกู้ยืมอันจะฟ้องร้องให้
บังคับคดีได้นั้น จะต้องแสดงในตัวเองว่ามีการกู้ยืมกัน หลักฐานที่ปรากฏในคำฟ้อง
คดีนี้กล่าวว่าได้รับเงินจำนวนนั้นมาในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของราคาค่าซื้อขาย ยังไม่
พอจะถือว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมตามกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๐/๒๕๔๒ กู้เงินกันแต่สัญญาไม่สมบูรณ์ ผู้กู้ได้ไป
ให้ถ้อยคำต่ออำเภอว่าได้กู้เงินไปจริง อำเภอได้บันทึกถ้อยคำของผู้กู้ไว้และให้ผู้กู้ลง
นาม ดังนี้บันทึกของอำเภอเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐/๒๕๔๐ เอกสารแสดงว่าเป็นหนี้เงินแม้ไม่แสดงไว้
ว่าเป็นหนี้เงินกู้ก็ถือเป็นหลักฐานในการฟ้องร้องตามมาตรา ๖๕๓ ได้ จึงเป็นเรื่อง
ที่ศาลจะต้องฟังการนำสืบต่อไปว่าเป็นหนี้อะไร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๕/๒๕๔๓ สัญญาซึ่งมีข้อความในตอนต้นว่ากู้เงิน
เอาที่ดินเป็นประกันและตีราคาที่ดินไว้ แต่ในตอนท้ายมีว่ายอมให้ทำนานั้นต่างดอก
เบี้ยจนกว่าจะได้ไปทำหนังสือสัญญาซื้อขายทางอำเภอ ดังนี้ สัญญานั้นอาจเป็นสัญญาจะ
ซื้อขายที่ดินและน่าจะไม่ใช่กู้เงินกันอย่างแท้จริง

เอกสารสัญญาซึ่งอาจตีความหมายได้เป็น ๒ นัยดังกล่าว คู่ความอาจนำสืบ
ประกอบเพื่อตีความหมายได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๕
วรรคท้าย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๙/๒๕๔๓ โจทก์ฟ้องเรียกเงินกู้โดยอ้างตัวสัญญา
ใช้เงินซึ่งมีข้อความแสดงแต่เพียงรับรองว่าจำเลยมีหนี้อื่นจะต้องชำระแก่โจทก์ โดย
ไม่มีถ้อยคำชัดว่าเป็นหนี้เงินกู้หรือหนี้อื่น โจทก์ย่อมจะนำพยานหลักฐานมาสืบ
ประกอบว่าหนี้นั้นเป็นหนี้เงินกู้ได้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ หาได้มีความหมายเคร่งครัดถึงกับว่าจะต้องมีถ้อยคำว่ากู้ยืมเป็นหลักฐานในเอกสารนั้นไม่ เมื่อโจทก์มีหลักฐานเป็นหนังสือแสดงความเป็นหนังสือลงลายมือชื่อลูกหนี้แล้วและสืบประกอบอธิบายได้ว่าหนังสือนั้นเป็นหนังสือแห่งการกู้ยืม เอกสารนั้นก็ เป็นหนังสืออันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๕/๒๕๙๓ จำเลยลงชื่อไว้ในรายงานการแบ่งทรัพย์สินของเจ้าพนักงานบังคับคดีของศาล รับรองว่าจำเลยได้เอาเงินส่วนได้ของโจทก์ไปใช้ค่าที่ดินที่จำเลยประมูลได้โจทก์ยอมฟ้องเรียกเงินจากจำเลยได้ หากว่าจะเป็นการกู้ยืมก็ยอมเป็นหลักฐานเพียงพอตามความประสงค์ของมาตรา ๖๕๓ แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๖๗/๒๕๙๙ บันทึกการเปรียบเทียบของอำเภอมีข้อความว่า จำเลยรับว่าได้ยืมเงินโจทก์ไป ๘๐๐ บาท แต่ได้ใช้แล้วไม่ติดค้าง และได้ลงลายมือชื่อจำเลยไว้ดังนี้ถือได้ว่าเป็นหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือ ตามมาตรา ๖๕๓ แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๖/๒๕๐๖ เอกสารที่มีข้อความเพียงว่ารับเงินไปจำนวนหนึ่ง แล้วลงชื่อจำเลยโดยไม่มีข้อความแสดงว่าในการรับเงินจำเลยเป็นลูกหนี้จะใช้เงินคืนแก่โจทก์แต่อย่างใดนั้นพึงเป็นหลักฐานการกู้ยืมเงินไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๘/๒๕๐๖ โจทก์เป็นครู ฟ้องเจ้าของโรงเรียนว่า กู้เงินของโจทก์ไปใช้ในกิจการของโรงเรียน ขณะที่กู้ไม่ได้ทำหลักฐานไว้ แต่ปรากฏว่าในรายงานการประชุมครูซึ่งกระทำขึ้นภายหลังการกู้มีข้อความว่าโรงเรียนของจำเลยยังเป็นหนี้อยู่ ๓๐,๐๐๐ บาท เงินที่เหลือจากจ่ายเงินเดือนครูต้องพิจารณาใช้หนี้โจทก์เป็นรายแรกรายงานการประชุมนี้จำเลยผู้เป็นเจ้าของโรงเรียน และเป็นประธานการประชุม ลงลายมือชื่อของตนไว้ ทั้งไม่ได้ปฏิเสธความแท้จริงของรายงานนั้น จึงใช้หนี้จำเลยได้ เมื่อโจทก์มีพยานประกอบแสดงว่าหนี้ ๓๐,๐๐๐ บาทตามรายงานการประชุมคือหนี้เงินกู้รายนี้ จำเลยก็ต้องรับผิดชอบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๘/๒๕๐๖ การที่ผู้กู้ เป็นผู้เขียนสัญญาค้ำประกันที่ผู้ค้าประกันทำให้ไว้แก่ผู้ให้กู้มีข้อความแสดงว่า ผู้กู้เป็นผู้กู้เงินของผู้ให้กู้ไป และผู้กู้ได้ลงลายมือชื่อไว้ในช่องผู้เขียนด้วยนั้นถือได้ว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมตาม มาตรา ๖๕๓ แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔/๒๕๐๗ หนังสือ ไอ.โอ.ยู. เป็นหลักฐานการยืม

เงินซึ่งลูกหนี้ทำให้เจ้าหนี้เก็บไว้ เมื่อไม่มีหลักฐานแสดงว่าลูกหนี้ได้ชำระหนี้แล้ว ต้องถือว่าลูกหนี้ยังเป็นหนี้อยู่ตาม เอกสารนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๔/๒๕๐๙ บันทึกรับประจำวันของพนักงานสอบสวนที่มีข้อความชัดเจนแจ้งว่า จำเลยรับรองว่าได้กู้ยืมเงินของโจทก์ไปจำนวนเท่านั้นเท่านั้นจริง และจำเลยได้ลงชื่อไว้ท้ายบันทึกนั้นด้วยแม้จะเป็นเรื่องพนักงานสอบสวนเรียกไปไกล่เกลี่ยในทางอาญาก็ใช้บันทึกนั้นเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๓/๒๕๑๐ จำเลยมีจดหมายถึงโจทก์มีใจความว่า ไม่ต้องการรบกวนโจทก์อีก เก่ายังไม่ใช้จะเอาใหม่อีก จำเลยละอายใจ เพียงเท่านั้นไม่ใช่หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ เพราะไม่ระบุจำนวนเงิน โจทก์จึงฟ้องเรียกเงินจำนวนนี้ไม่ได้

ต่อมาโจทก์ส่งตราไปให้จำเลย จำเลยมีจดหมายตอบว่าได้รับตราแล้วและต่อมาจำเลยมีจดหมายอีกสองฉบับถึงโจทก์ยืนยันจะใช้เงินที่ยืมให้ จดหมายทั้งหมดประกอบกันเป็นหลักฐานเป็นหนังสือแห่งสัญญากู้ยืม โจทก์จึงฟ้องเรียกเงินจำนวนหลังนี้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๒๓/๒๕๑๐ เอกสารที่อ้างเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมมีข้อความ "๗๗ พักนี้เงินของฉันถอนเงินห้าพันบาทมาซื้อผ้าผวยไว้ขายหมดแล้ว ไม่มีเงินซื้อของ ๗๗ พักนี้ลงราคา ๗๗ ฉันจะยืมเงินมณีมาซื้อของสักห้าพันบาทหรือสี่พันบาทก็ได้ จะรีบเข้าหุ้นส่วนซื้อกาเก็บไว้ขายปลายปีนี้ ถ้าเหลือเงินให้รีบส่งมาโดยเร็ว ๗๗ เงินฉันยังขาดอีกหลายพันบาท ถ้ามีให้รีบส่งมา" ข้อความในเอกสารดังกล่าวนี้ฟังได้เพียงว่า ผู้ยืมแสดงเจตนาขอยืมเงินจากผู้ให้ยืมเท่านั้น ส่วนผู้ยืมจะได้รับเงินจากผู้ให้ยืมตามที่ขอยืมหรือไม่ จำนวนเท่าใด หาได้มีข้อความหรือเอกสารอื่นใดลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นหลักฐานไม่ เอกสารดังกล่าวจึงไม่พอฟังเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม ฉะนั้นโจทก์จะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่ ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๕๓

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๖๘/๒๕๑๑ แบบพิมพ์ถอนเงินออมสินซึ่งมีโจทก์ลงนามในฐานะเป็นเจ้าของบัญชีฝากเงินและลงนามเป็นผู้มอบฉันทะให้รับเงินแทน กับมีจำเลยลงนามเป็นผู้รับมอบฉันทะและลงนามเป็นผู้รับเงินนั้น มิได้มีคำมูลแสดงว่าเป็นการกู้ยืมแต่ประการใด ฉะนั้นจึงไม่เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม จะนำพยานบุคคล

มาสืบว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมหาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๗๐/๒๕๑๑ เอกสารค้ำมั่นสัญญาระหว่างเจ้าหนี้ยกับจำเลยและสัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างเจ้าหนี้ยกับจำเลยในศาล เมื่อพิจารณาประกอบกันแล้วเห็นได้ชัดว่า จำเลยกู้เงินจำนวนดังกล่าวจากเจ้าหนี้ย เอกสารสองฉบับนี้รวมกัน จึงเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ ดังนั้นการที่เจ้าหนี้ยนำพยานบุคคลมาสืบว่าเป็นเจ้าหนี้ยเงินกู้ จึงหาใช่สืบแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๑/๒๕๑๘ โจทก์ฟ้องเรียกเงินกู้จากจำเลยโดยอาศัยจดหมายที่จำเลยเขียนไปถึงโจทก์ และเช็คที่โจทก์สั่งจ่ายเงินที่ชอภูนั้นให้จำเลยเป็นหลักฐานจดหมายนั้นมีข้อความเพียงว่า "เฮียสุพจน์ (โจทก์) กรุณามอบเช็คหรือเงินสดจำนวนหนึ่งหมื่นบาทตามที่พูดกันไว้กับสังวรณไปด้วยให้เซ็นรับไป" แล้วจำเลยลงชื่อลงวันที่ที่เขียนจดหมาย ดังนี้ จดหมายดังกล่าวไม่มีข้อความตอนใดเลยพอที่จะแสดงว่าจำเลยเป็นลูกหนี้โจทก์และจะใช้เงินคืนให้โจทก์ จึงไม่เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม ส่วนเช็คนั้นก็ก็เป็นหลักฐานแต่เพียงว่า โจทก์ได้จ่ายเช็คของโจทก์ให้จำเลยจริงและจำเลยรับเงินตามเช็คนั้นแล้ว จึงไม่เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเช่นกัน เมื่อการกู้ยืมระหว่างโจทก์จำเลยไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ โจทก์จึงฟ้องบังคับคดีไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๘/๒๕๑๘ เอกสารตอนบนมีข้อความเป็นภาษาไทย ตอนล่างมีข้อความ เป็นภาษาจีน โจทก์มิได้ส่งคำแปลเป็นภาษาไทย แต่ข้อความที่เป็นภาษาไทยอยู่บางส่วนนั้นอ่านได้ใจความว่า จำเลยยืมเงินโจทก์ ดังนั้นศาลรับฟังเอกสารดังกล่าว เป็นพยานหลักฐานว่าได้มีการกู้ยืมเงินกันได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๕/๒๕๑๘ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ ที่ว่าการกู้เงินเกินกว่า ๕๐ บาท ถ้าไม่มีหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืม ฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ นั้น หมายความว่ารวมถึงยกชั้นต่อสู้คดีด้วย จำเลยที่ ๒ มีเช็คซึ่งจำเลยที่ ๑ ลงลายมือชื่อสั่งจ่ายแก่ผู้ถือ หนังสือมอบอำนาจซึ่งโจทก์มอบให้จำเลยที่ ๒ ทำการขายฝากที่ดินกับโจทก์ที่ดินของโจทก์ไม่เป็นหลักฐานที่แสดงว่า จำเลยที่ ๑ และบิดาโจทก์เป็นผู้กู้เงินจำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๒ จึงอ้างว่ามีการกู้เงินไม่ได้ จึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๑ กับบิดาโจทก์ตกลงกับจำเลยที่ ๒ ว่า ถ้าไม่ชำระ

เงินกู้ให้จำเลยที่ ๒ นำโฉนดของโจทก์ไปจดทะเบียนขายฝากได้ โจทก์เรียกโฉนดคืนจากจำเลยที่ ๒ ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๒/๒๕๑๙ แม้ในสัญญากู้ยืมเงินจะไม่ได้ลงวันที่ที่กู้ยืมไว้ แต่ก็มีความชัดเจนว่าผู้กู้ได้กู้เงินไปและได้ลงลายมือชื่อผู้กู้เป็นสำคัญไว้แล้ว จึงเป็นหลักฐานการกู้ยืมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ ผู้ให้กู้ใช้ฟ้องร้องบังคับคดีได้ไม่มีกฎหมายบังคับเรื่องแบบของสัญญาไว้แต่อย่างใดสัญญาเงินนี้ไม่เป็นโมฆะ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๓๖/๒๕๒๐ หนังสือสัญญาการประมูลเงินแชร์มีมูลกรรมเนื่องจากการเล่นแชร์อื่นเป็นมูลหนึ่งอย่างหนึ่งซึ่งบังคับกันได้ แม้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ แต่เมื่อโจทก์ฟ้องเป็นเรื่องกู้เงิน จึงไม่อาจบังคับจำเลยตามมูลหนึ่งดังกล่าวได้เพราะการเล่นแชร์เปียหายไม่เป็นการกู้ยืม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๒-๘๖๓/๒๕๒๐ ทำสัญญาขายฝากที่ดินอำพรวงสัญญาเงิน สัญญาขายฝากเป็นโมฆะ ส่วนสัญญาเงินต้องบังคับตามมาตรา ๑๑๘วรรคสอง ถือได้ว่าเอกสารการขายฝากเป็นนิติกรรมสัญญาเงินที่ทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและมีผลบังคับได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๒๙/๒๕๒๙ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐๕/๒๕๒๐ เอกสารมีข้อความว่า "ข้าพเจ้านายเพ็ง บุญเครือได้ทำหนังสือนี้ให้แก่ นายสา บุญหลาบ นายเลื่อม รูปคุ้ม เพื่อได้แสดงว่าข้าพเจ้าได้นำนา ๑ แปลงมาเป็นประกัน มีความประสงค์รับเงินจากนายสา บุญหลาบ กับนายเลื่อม รูปคุ้ม ไปใช้จ่ายเป็นจำนวน ๖,๐๐๐ บาท กำหนดให้ทำ ๓ ปี เมื่อถึงฤดูกาลจะไถ่ถอนคืน ถ้าไม่ได้ไถ่ถอนตามกำหนดนี้ให้ทำต่อไปอีกจนกว่าจะได้ไถ่ถอนคืนเมื่อไร ฯลฯ" แล้วลงชื่อผู้รับเงิน ผู้มอบเงิน พยาน และผู้เขียน เช่นนี้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๐๔/๒๕๒๐ จำเลยยืมเงินของโจทก์แล้วออกเช็คสั่งจ่ายเงินเท่าจำนวนที่จำเลยยืมไปให้โจทก์ไว้เมื่อโจทก์นำเช็คไปรับเงินจากธนาคารไม่ได้และทวงถามให้จำเลยชำระหนี้จำเลยได้มีจดหมายถึงโจทก์ขอความเห็นใจมิให้โจทก์นำเช็คไปแจ้งความและรับรองว่าจะชำระเงินที่จำเลยยืมไปจนครบ ดังนี้ข้อความตามเอกสารเหล่านั้นเมื่อประกอบเข้าด้วยกัน ย่อมถือได้ว่าการกู้ยืมเงินรายนี้มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อจำเลยเป็นสำคัญ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ

พาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๒/๒๕๒๑ เอกสารเป็นจดหมายจำเลยถึงโจทก์และบันทึกของจำเลยว่าได้รับเงินกู้จากโจทก์ตามจำนวนที่ระบุไว้ เป็นหลักฐานการกู้ยืมเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ แต่มิใช่ตราสารการกู้ยืมเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ แต่มิใช่ตราสารการกู้ยืมเงินตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๐๘ ไม่ต้องปิดอากรแสตมป์ก็พึงเป็นพยานหลักฐานได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๒/๒๕๒๒ จำเลยทำหนังสือให้โจทก์ไว้มีใจความว่า "ข้าพเจ้านายศุภวัตร แก้วประดับ ได้ยืมเงินจากนายฮีบ มูฮำหมัด จำนวน ๑๓๐,๐๐๐ บาท และจะชำระคืนให้ตามเช็คธนาคารชาร์เตอร์ เลขที่ ๙๑๓๘๒๐ ซึ่งได้ให้ไว้เป็นการค้ำประกัน" แล้วลงลายมือชื่อไว้ ดังนี้หนังสือนั้นเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมตามกฎหมายแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๔๓/๒๕๒๔ เชื่อกที่จำเลยลงชื่อสั่งจ่ายไม่เป็นหลักฐานว่าจำเลยกู้เงินตามฟ้องโจทก์ เอกสารฉบับหนึ่งมีใจความว่า เรียนคุณจิระพงษ์ ที่นับถือ ผมต้องขอโทษอีกครั้งที่ทำให้คุณและคุณศิริต้องยุ่งยากเกี่ยวกับเงินที่ค้างอยู่ทางผม เวลานั้นผมกำลังขัดสนจริง ๆ กำหนดเวลาที่ผมจะจัดการเรื่องของคุณและคุณศิริคงไม่เกินวันที่ ๑ พฤศจิกายนนี้ และอีกฉบับหนึ่งถึงทนายโจทก์มีใจความว่าเรื่องขอให้ชำระหนี้สิ้นทราบแล้ว แต่เพราะป่วยเป็นอัมพาตจึงต้องขอความกรุณาผิดผ่อนชำระหนี้หลังจากที่ได้หายป่วยแล้ว ดังนี้ข้อความตามเอกสารทั้งสองฉบับเป็นการขอผิดผ่อนการชำระหนี้ แต่จะเป็นหนี้เกี่ยวกับอะไรจำนวนเท่าใดไม่ปรากฏ ไม่มีข้อความตอนใดแสดงว่าจำเลยได้กู้เงินโจทก์ตามฟ้อง จึงไม่ใช่หนังสืออันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๑๐/๒๕๒๔ หนังสือสัญญาขายฝากที่ดินเป็นหลักฐานในการขายฝากที่ดิน หาใช่เป็นหลักฐานในการกู้ยืมไม่ โจทก์จะเอาสัญญาขายฝากมาฟ้องอ้างว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๐๙/๒๕๒๖ ตอนบนของเอกสารมีชื่อและนามสกุลของจำเลย ถัดไปเป็นรายการลงวันเดือนปีและข้อความว่า "เอาเงิน" กับจำนวน

เงินต่าง ๆ กันรวม ๑๒ รายการอีก ๕ รายการมีข้อความว่า "ข้าวสาร" และลงจำนวนไว้ว่า ๑ กส. บ้าง ๑ ถึงบ้าง ๓ ถึงบ้าง และทุกรายการมีชื่อจำเลยลงกำกับไว้เอกสารดังกล่าวไม่เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๕๗/๒๕๒๘ เชื่อกที่จำเลยลงชื่อเป็นผู้ส่งจ่ายมอบให้แก่โจทก์ก็ดี หรือเชื่อกที่โจทก์ออกให้แก่จำเลยและจำเลยนำไปรับเงินแล้วก็ดี ไม่เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓

ความในเอกสารมีว่า คุณอาจิม (โจทก์) ที่นับถือผม (จำเลย) ให้สุพรรณมาหาผมกำลังวิ่งหาซื้อของจะขึ้นไปหน่วยงานที่ผมเรียนไว้เมื่อเช้า ว่าจะเอาคืนก่อน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ผมคิดรายการที่จำเป็นจะต้องใช้ดูไม่ค่อยพอดี จึงเขียนเช็คมาให้ ๕๕๐,๐๐๐ บาท ขอให้คุณอาจิมจ่ายธนาคารเอเซียทริสต์ผมจะให้สุพรรณไปทำแคชเชียร์เช็คจากธนาคารเช่นนี้ไม่มีข้อความตอนใดพอที่จะแสดงว่า มีการกู้ยืมเงินกันหรือจำเลยเป็นลูกหนี้โจทก์จะใช้เงินคืนให้โจทก์ เอกสารดังกล่าวจึงไม่ใช่หลักฐานแห่งการกู้ยืม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๖๕/๒๕๒๘ หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือมิใช่แบบของนิติกรรม ทั้งกฎหมายก็ได้บัญญัติว่าหลักฐานนั้นจะต้องมีในขณะที่ทำให้กู้ยืม หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือจึงอาจมีก่อนหรือหลังการกู้ยืมเงินก็ได้

จำเลยที่ ๑ จำนวนที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างไว้แก่โจทก์ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้เงินกู้ซึ่งจำเลยที่ ๑ กู้จากโจทก์ เมื่อหนังสือสัญญาจำนองระบุให้ถือเอาสัญญาจำนองเป็นหลักฐานการกู้เงินด้วยและจำเลยที่ ๑ มิได้ปฏิเสธว่าไม่ได้รับเงินที่กู้จากโจทก์ ดังนั้นหนังสือสัญญาจำนองนั้นย่อมเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๗/๒๕๒๘ เอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินไม่จำเป็นต้องระบุชัดเจนว่าเป็นหนี้เงินกู้ แต่ก็ต้องมีข้อความแสดงให้เห็นว่าจำเลยมีหนี้สิน อันจะพึงต้องชำระให้โจทก์จึงจะน่าสืบพยานบุคคลเพื่ออธิบายว่าหนี้ที่ระบุไว้ในเอกสารนั้น เป็นหนี้อันเกิดจากนิติสัมพันธ์ในเรื่องกู้ยืมเงินได้ เอกสารที่โจทก์อ้างในคดีมีข้อความเพียงว่า จำเลยได้รับเงิน ๒ ครั้ง ครั้งแรกรับมา ๗๒,๑๙๐ บาท ครั้งที่สองรับมาอีก ๑,๐๐๐ บาท และจำเลยได้ลงลายมือชื่อรับเงินทั้งสองจำนวนไว้ด้วยเท่านั้น ไม่ได้ความว่าโจทก์เป็นผู้จ่ายเงิน และจำเลยจะต้องคืนเงินจำนวนดัง

กล่าวไว้แก่โจทก์ อันมีลักษณะที่แสดงให้เห็นว่าจำเลยเป็นลูกหนี้โจทก์หรือมีหนี้จะต้องชำระแก่โจทก์แต่อย่างใด การที่โจทก์จะสืบพยานบุคคลประกอบว่าโจทก์ให้จำเลยกู้ยืมเงินและจำเลยได้รับเงินไปตามเอกสารข้างต้นก็ทำไม่ได้ เพราะเป็นการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในเอกสารดังกล่าว ซึ่งต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๔๘ เอกสารนั้น จึงไม่ใช่หลักฐานการกู้ยืมเงินที่จะใช้ฟ้องร้องบังคับคดีได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๐๕/๒๕๓๑ เอกสารที่จำเลยทำให้โจทก์มีข้อความว่าจำเลยจะนำเงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท มาใช้ให้แก่โจทก์ภายในเดือนพฤษภาคม ๒๕๒๖ แสดงว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์ตามจำนวนที่ระบุไว้ ใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๗๕/๒๕๓๑ หนังสือสัญญาจำนองมีข้อความระบุให้ถือสัญญาจำนองเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท แม้ต่อมาสัญญาจำนองจะถูกเพิกถอนก็ไม่กระทบกระเทือนถึงข้อความที่ระบุไว้เกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน ถือได้ว่าการกู้ยืมมีหลักฐานเป็นหนังสือ เจ้าหนี้มีสิทธิขอรับชำระหนี้ได้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๑๓ มาตรา ๙๒

จากการศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาดังได้กล่าวมาแล้วเห็นได้ว่า หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือนั้น แม้มิได้ระบุวันเดือนปีที่กู้ยืมกันก็ใช้ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๒/๒๕๑๙) แต่ถ้าไม่ระบุจำนวนเงินที่กู้ยืมก็ฟ้องร้องบังคับคดีกันไม่ได้ เพราะจำนวนเงินนั้นถือเป็นสาระสำคัญอย่างหนึ่งของสัญญากู้ยืมเงิน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๓/๒๕๑๐, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๒๓/๒๕๑๐, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๕๓/๒๕๒๕) แต่หลักฐานเป็นหนังสือ เช่นนี้แม้มิได้ระบุว่าใครเป็นผู้ให้กู้ถ้าหากลูกหนี้ทำหลักฐานมอบให้ผู้ใดยึดถือไว้ ก็พึงได้ว่าผู้นั้นเป็นผู้ให้กู้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๕/๒๕๕๕ เอกสารกู้ไม่ปรากฏชื่อผู้ให้กู้ก็พึงเป็นหลักฐานตามกฎหมายได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๑๗/๒๕๒๓ จำเลยเป็นผู้เขียนกรอกข้อความในสัญญาตัวเอง อ่านแล้วได้ความว่าจำเลยได้กู้เงินไป ๕๐,๐๐๐ บาท แล้วลงลายมือชื่อของจำเลยใส่ช่องผู้กู้ เป็นสัญญากู้เงินที่สมบูรณ์แม้จำเลยจะได้กรอกข้อความในช่องว่างที่ว่าได้ทำหนังสือกู้เงินให้ไว้แก่โจทก์ จำเลยก็มอบสัญญานี้แก่โจทก์ ย่อมมีความ

หมายอยู่ในตัวว่าจำเลยได้กู้เงินของโจทก์ไปและทำหลักฐานการกู้ไว้ให้แก่โจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๒๔/๒๕๒๖ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรคหนึ่งมิได้บังคับว่าหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือต้องมีข้อความว่ากู้เงินจากผู้ใด ถ้าได้ความว่าจำเลยทำมอบให้แก่โจทก์ก็มีความหมายอยู่ในตัวว่าจำเลยได้กู้ยืมเงินจากโจทก์ไป และทำหลักฐานการกู้ยืมไว้ให้ หนังสือสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวย่อมเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๘/๒๕๓๒ แม้หนังสือสัญญากู้เงินจะมีได้ระบุว่าจำเลยกู้เงินไปจากใครก็ตามแต่ก็มีข้อความระบุว่าจำเลยกู้เงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาทไป โจทก์ก็มีสิทธินำสืบได้ว่าจำเลยกู้เงินไปจากโจทก์

๒. ลายมือชื่อผู้ยืม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรคหนึ่งนั้น การกู้ยืมเงินกว่าห้าสิบบาทขึ้นไป นอกจากจะต้องมีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งดังได้อธิบายมาแล้ว หนังสือนั้นยังต้องลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญอีกด้วย มิฉะนั้นจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่สำหรับหลักเกณฑ์ในการลงลายมือชื่อนั้น บังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕ ซึ่งบัญญัติว่า "เมื่อมีกิจการอันใดซึ่งกฎหมายบังคับให้ทำเป็นหนังสือไซ้ ท่านว่าบุคคลผู้จะต้องทำหนังสือไม่จำเป็นต้องเขียนเอง แต่หนังสือนั้นต้องลงลายมือชื่อของบุคคลนั้น

ลายพิมพ์นิ้วมือ แงงใด ตราประทับหรือเครื่องหมายอื่นทำนองเช่นว่านั้นก็ดี ที่ทำลงในเอกสารแทนการลงลายมือชื่อ หากมีพยานลงลายมือชื่อรับรองไว้ด้วยสองคนแล้ว ท่านว่าเสมอกับลงลายมือชื่อ

ความในวรรคสองนี้ไม่ใช่บังคับถึงการลงลายพิมพ์นิ้วมือ แงงใด ตราประทับหรือเครื่องหมายอย่างอื่นทำนองเช่นว่ามานั้น ซึ่งทำลงในเอกสารที่ทำต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่" มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้เกี่ยวกับเรื่องการลงลายมือชื่อผู้ยืมในหนังสือซึ่งเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม ดังต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๖/๒๕๓๓ โจทก์ฟ้องเรียกเงินจากจำเลยโดย ป. สามี่จำเลยที่ ๑และบิดาจำเลยที่ ๒ ได้กู้ไปจากโจทก์ แต่เอกสารกู้ ป. ลงลายพิมพ์นิ้วมือไว้ให้ โดยมีพยานลงลายมือชื่อรับรองคนเดียวชื่อบมีผู้เขียนสัญญาลงชื่อในฐานะเป็นผู้เขียนอีกคนหนึ่งมาเบิกความได้เห็น ป. กดลายพิมพ์นิ้วมือและรับเงินไป ดังนี้ถือว่าเอกสารการกู้ที่โจทก์ นำมาฟ้องไม่มีพยานรับรองให้ถูกต้องตามมาตรา

๖๕๓ ประกอบด้วยมาตรา ๙ ต้องยกฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๔/๒๕๓๕ ลายพิมพ์นิ้วมือที่มีพยานลงชื่อรับรอง ๒ คน แต่คนหนึ่งไม่ได้ลงชื่อเอง ให้คนอื่นเขียนชื่อแทน ดังนี้ใช้ไม่ได้ เพราะตาม มาตรา ๑๑๕ ท่านว่าเป็นโมฆะ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๑๙/๒๕๓๕ เอกสารกู้ ผู้กู้กดลายพิมพ์นิ้วมือ มีพยาน ลงลายมือชื่อรับรองคนหนึ่ง และอีกคนหนึ่งว่าเป็นผู้เขียนสัญญาและเติมคำว่าพยานต่อ ไปด้วย ดังนี้สัญญานั้นสมบูรณ์ตามกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๘/๒๕๓๗ สัญญาที่ผู้กู้กดลายพิมพ์นิ้วมือโดยมีพยาน รับรอง ๒ คนแต่คนหนึ่งลงชื่อภายหลัง ทั้งมิได้รู้จากผู้พิมพ์นิ้วมือว่าจะ เป็นลายนิ้ว มือของเขาหรือไม่นั้น ไม่สมบูรณ์ตามมาตรา ๙

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๐/๒๕๓๘ หนังสือที่มีพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือ ผู้กู้แต่เพียงผู้เดียวเป็นแต่เพียงไม่สมบูรณ์หรือนำมาฟ้องร้องไม่ได้เท่านั้น หากถึงกับ ตกเป็นโมฆะไม่ เพราะฉะนั้นถ้าหากภายหลัง ได้มีพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือครบ ถ้วนแล้วก็เป็นหนังสือที่สมบูรณ์ตามกฎหมายและนำมาฟ้องร้องบังคับคดีได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๓๑/๒๕๓๙ พยานที่รู้เห็นในขณะที่ผู้กู้พิมพ์ลายนิ้วมือ แต่มิได้เซ็นชื่อรับรองลายพิมพ์นิ้วมือผู้กู้ ในขณะนั้นเพิ่งมาเซ็นรับรองเมื่อล่วงพ้นเวลา กู้มาถึง ๕ ปี โดยผู้กู้มิได้ยินยอมเป็นการไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๕/๒๕๔๔ เอกสารการกู้เงินเกิน ๕๐ บาท ซึ่ง ลงลายมือชื่อผู้ยืมนั้นเป็นหลักฐานฟ้องผู้ยืมได้ ไม่จำเป็นต้องลงชื่อผู้ให้ยืมด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๑๕/๒๕๐๐ จำเลยทำเอกสารสัญญากู้โดยจำเลย เซ็นชื่อชื่อร้านค้าของจำเลยเป็นผู้ถือได้ว่าจำเลยลงลายมือชื่อ ๖๓๓๖ ใช้เอกสาร นี้ฟ้องให้จำเลยใช้เงินกู้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๖/๒๕๐๓ การรับรองลายพิมพ์นิ้วมือตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙ วรรคสามนั้นแม้พยานที่ลงลายมือชื่อรับรองอ่าน หนังสือไม่ออกก็ใช้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๖/๒๕๐๗ ผู้กู้ได้ขอกู้เงินผู้ให้กู้เพิ่ม แต่มิได้ทำ หลักฐานการกู้ยืมชั้นใหม่ เพียงแต่ผู้กู้และผู้ให้กู้ขอให้ผู้ใหญ่บ้านผู้เขียนสัญญาฉบับเดิม

แก้ไขสัญญาฉบับเดิมขีดฆ่าเฉพาะจำนวนเงิน แล้วเขียนจำนวนเงินที่ขึ้นใหม่ตามจำนวนเงินที่นำไปทั้งสองคราวรวมกัน แต่ผู้กู้มิได้ลงลายมือชื่อตรงที่แก้ไขนั้นด้วย เช่นนี้ผู้กู้หาต้องรับผิดชอบในการกู้ยืมครั้งหลังไม่เพราะการกู้ยืมครั้งหลังนี้ไม่มีหลักฐานการกู้ยืม เป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ ผู้กู้คงรับผิดชอบเฉพาะแต่การกู้ยืมครั้งแรกเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๘/๒๕๐๗ พยานที่ลงลายมือชื่อรับรองลายพิมพ์นิ้วมือของผู้กู้ในหนังสือสัญญานั้น ถ้าไม่ได้รู้เห็นเกี่ยวกับการพิมพ์นิ้วมือของผู้กู้เลย ถือว่าลายพิมพ์นิ้วมือของผู้กู้นั้นไม่มีพยานลงลายมือชื่อรับรอง หนังสือสัญญาดังกล่าวจึงไม่เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม ผู้ให้กู้จะนำมาฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๔/๒๕๐๗ ผู้ที่ลงชื่อเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือผู้กู้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่รู้เห็นในการพิมพ์ลายนิ้วมือนั้นจริงพยานจะลงลายมือชื่อรับรองในภายหลังได้ ก็ต่อเมื่อผู้กู้รู้เห็นและยินยอมด้วย ฉะนั้นพยานที่มิได้ลงลายมือชื่อรับรองในขณะที่มีการพิมพ์ลายนิ้วมือและผู้กู้มิได้รู้เห็นยินยอมจึงไม่มีฐานะเป็นพยาน จึงต้องถือว่าผู้ให้กู้ไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืม เป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ จะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓๐/๒๕๐๙ บริษัทจำเลยมีกรรมการ ๓ คน ตามข้อบังคับต้องมีกรรมการ ๒ คนลงชื่อเป็นสำคัญจึงจะผูกพันบริษัท แต่สัญญาที่โจทก์นำมาฟ้องมีกรรมการลงชื่อคนเดียวตั้งแต่ตั้งบริษัทมา กรรมการอีก ๒ คนไม่เคยเข้าจัดการ ได้มอบอำนาจให้กรรมการจัดการลงชื่อเป็นผู้จัดการ จึงเป็นการขีดกรรมการผู้นั้นเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ทำการในฐานะตัวแทน ดังนั้น สัญญาที่โจทก์นำมาฟ้องเป็นสัญญาที่กรรมการที่ลงชื่อได้กระทำไปในหน้าที่กรรมการผู้จัดการ และเป็นตัวแทนบริษัทจำเลย และได้ประทับตราบริษัทไว้ด้วย ถือได้ว่าบริษัทจำเลยได้กระทำนิติกรรม และกิจการกับโจทก์เอง บริษัทจำเลยจะกลับปฏิเสธความรับผิดชอบหาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๖๐/๒๕๑๐ เอกสารสัญญากู้มี น.และ ล. ลงชื่อเป็นพยานอยู่ด้วยมี น. เป็นผู้รู้เห็นในขณะที่ทำการกู้ยืมเงินกันอันแสดงว่าขณะที่ น. รับรองลายพิมพ์นิ้วมือของ พ. ผู้กู้นั้น พ. ไม่ได้โต้แย้งให้เห็นว่าลายพิมพ์นิ้วมือนั้นมิใช่ของ พ. ฉะนั้นแม้ น. จะไม่เห็นตอนที่ พ. ลงลายพิมพ์นิ้วมือ ก็ถือได้ว่ามีพยานลงลายมือชื่อรับรองลายพิมพ์นิ้วมือของผู้กู้สองคนแล้ว แม้ พ. จะมาลงชื่อเป็น

พยานในสัญญาซื้อขายหลังอีก ก็หาทำให้สัญญาซื้อขายนี้เสียไปไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๕๕/๒๕๑๑ ผู้รับรองลายพิมพ์นิ้วมือไม่จำเป็นต้อง
บรรลุนิติภาวะ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๓/๒๕๑๑ ไม่มีบทกฎหมายใดห้ามมิให้ผู้ให้กู้ลงชื่อ
เป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือของผู้กู้ ดังนั้นผู้ให้กู้ก็ลงชื่อเป็นพยานรับรองลายพิมพ์
นิ้วมือของผู้กู้ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๙๕/๒๕๒๓ ก็วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๙๖/๒๕๑๘ โจทก์จำเลยทำกันทำให้ศาลส่งลายมือ
ชื่อของจำเลยในสัญญาซื้อขายซึ่งจำเลยเซ็นต่อหน้าศาล และในใบแต่งตั้งนายไป
ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิสูจน์ ถ้าผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าลายมือชื่อในสัญญาซื้อขาย
มือชื่อของจำเลยจริง จำเลยยอมแพ้คดี ถ้าไม่ใช้ลายมือชื่อของจำเลย โจทก์ยอมแพ้
คดี ศาลส่งเอกสารดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบพิสูจน์แล้วผู้เชี่ยวชาญลง
ความเห็นว่าจะ น่าเชื่อว่าลายมือชื่อในเอกสารเหล่านั้นเป็นของบุคคลคนเดียวกัน ดังนี้
ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นการสมตามคำท้าของโจทก์แล้ว จำเลยจึงต้องเป็นฝ่าย
แพ้คดี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๙๖/๒๕๒๒ จำเลยกู้เงินโจทก์และให้บุตรจำเลยลง
ชื่อในช่องผู้กู้สัญญาซื้อขายผูกพันจำเลย และไม่ถือว่าจำเลยเชิดบุตรจำเลยเป็นตัวแทน
ไปกู้เงินโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๙๒/๒๕๒๒ จำเลยกู้เงินโจทก์ ๘,๐๐๐ บาท
โดยลงชื่อในสัญญาที่ยังไม่ได้กรอกข้อความให้โจทก์ไว้ ต่อมาโจทก์กรอกข้อความ
ในสัญญาและเขียนจำนวนเงินที่กู้เป็น ๘๐,๐๐๐ บาท สัญญาที่ตั้งกล่าวจึงเป็นเอก
สารปลอม และถือได้ว่าการกู้เงินระหว่างโจทก์จำเลยไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ จึงไม่อาจฟ้องร้องบังคับคดีได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๓/๒๕๒๕ จำเลยได้กู้เงินของบริษัทโจทก์ไปจริง
ตามสัญญา จำเลยจึงมีหน้าที่ต้องชำระเงินที่กู้ไปให้แก่โจทก์ จำเลยจะโต้แย้งว่า
บริษัทโจทก์ไม่มีวัตถุประสงค์ให้พนักงานกู้เงินไปซื้อบ้านไม่มีอำนาจฟ้องร้องให้จำเลย
ชำระหนี้ตามที่กู้ไปนั้นไม่ได้แม้สัญญาจะมีกรรมกรของบริษัทลงชื่อเป็นผู้ให้กู้แต่เพียง
คนเดียว และไม่ได้ประทับตราสำคัญของบริษัทด้วยก็ตาม แต่หนังสือสัญญาฉบับนี้จำ
เลยได้ลงลายมือชื่อเป็นผู้กู้ไว้เป็นหลักฐานแล้ว โจทก์จึงนำมาเป็นหลักฐานฟ้องร้อง

บังคับจำเลยให้ชำระหนี้ต้นเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรคแรก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๓๒/๒๕๒๖ จำเลยกู้เงินโจทก์ ๓๐,๐๐๐ บาท โจทก์ให้จำเลยลงชื่อในช่องผู้กู้ในหนังสือสัญญากู้ยืมเงินโดยมิได้กรอกข้อความ เมื่อข้อความและจำนวนเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท ที่กรอกในหนังสือสัญญาถูกเขียนขึ้นภายหลังไม่ตรงตามความเป็นจริง และโดยจำเลยมิได้รู้เห็นยินยอมเป็นเอกสารปลอม โจทก์ไม่อาจแสวงสิทธิจากเอกสารปลอมได้ ถือได้ว่าการกู้เงินระหว่างโจทก์จำเลยไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืม ไม่อาจฟ้องร้องบังคับคดีได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๕๓ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๒๕/๒๕๒๖ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๗๔/๒๕๒๘ ผู้กู้รับว่าลงลายพิมพ์นิ้วมือในสัญญากู้ซึ่งมีพยานลงชื่อรับรองลายพิมพ์นิ้วมือหนึ่งคน และมีผู้ให้กู้ลงชื่อไว้ในช่องผู้ให้กู้ แม้จะได้รับความว่าผู้ให้กู้รู้เห็นการลงลายพิมพ์นิ้วมือของผู้กู้ก็ตาม แต่เมื่อผู้ให้กู้มิได้ลงชื่อเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือของผู้กู้ด้วย จึงถือไม่ได้ว่าผู้ให้กู้ลงชื่อเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือของผู้กู้ ดังนั้นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือของผู้กู้จึงมีไม่ถึงสองคนจะถือเสมือนกับผู้กู้ลงลายพิมพ์ชื่อในสัญญาแล้วไม่ได้ขัดกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๙ วรรคสาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๙๒/๒๕๒๘ จำเลยเป็นหนี้โจทก์ ๑๒,๙๖๐ บาท ได้เขียนสัญญากู้เงินโดยมิได้เขียนจำนวนเงินที่กู้ให้โจทก์ต่อมาโจทก์เขียนจำนวนเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท ลงในสัญญาโดยจำเลยมิได้ยินยอมสัญญาจึงเป็นเอกสารปลอมฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ และศาลจะบังคับให้จำเลยชำระหนี้ ๑๒,๙๖๐ บาท ตามความเป็นจริงไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๕๘/๒๕๓๐ จำเลยทั้งสองเขียนจดหมายถึงโจทก์อ่านแล้วได้ความว่าจำเลยทั้งสองกู้ยืมเงินโจทก์เพื่อสร้างบ้านให้เสร็จ การที่จำเลยทั้งสองเขียนชื่อเล่นของจำเลยทั้งสองไว้ในตอนท้ายจดหมายดังกล่าว ด้วยตัวอักษรหวัดแกมบรรจงนั้น ถือได้ว่าเป็นการลงลายมือชื่อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ แล้ว

ลายมือชื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศ การลงลายมือชื่อผู้ยืมในเอกสารกู้ยืมนั้น

ไม่จำเป็นต้องลงลายมือชื่อเป็นภาษาไทยเสมอไป การลงชื่อเป็นภาษาต่างประเทศ เช่น เป็นภาษาอังกฤษ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔/๒๕๐๗) หรือภาษาจีน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๘/๒๕๓๗) ก็ใช้ได้ ทั้งนี้ผู้กู้ไม่จำเป็นต้องเป็นคนไทย เมื่อผู้กู้เป็นชาวต่างประเทศก็ย่อมจะต้องลงชื่อเป็นภาษาของตนเอง

การรับรองลายพิมพ์นิ้วมือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๖๖ วรรคสองนั้นมีคำพิพากษาศาลฎีกาในเรื่องอื่นอีกมากมายที่ไม่เกี่ยวกับการกู้ยืมแต่ก็นำมาใช้ในการกู้ยืมเงินได้ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ควรทราบคือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๘๓/๒๕๐๔ ตามปกติการพิมพ์ลายนิ้วมือควรจะมีลายนิ้วมือปรากฏอยู่ แต่การพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ทำพินัยกรรมไม่มีลายนิ้วมือ เพราะเป็นโรคเรื้อน ดังนั้นหากมีพยานลงลายมือชื่อรับรองถูกต้องย่อมใช้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๒๐/๒๕๒๐ เอกสารรับบุตรบุญธรรมลงลายนิ้วมือผู้รับบุตรบุญธรรมต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ต้องมีพยานลงลายมือชื่อรับรอง

การนำสืบการใช้เงินตามสัญญากู้ยืมเงิน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรคสอง ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในเรื่องการนำสืบการใช้เงินตามสัญญากู้ยืมเงินไว้ว่า "ในการกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น ท่านว่าจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นได้ เวนคืนแล้วหรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้นแล้ว"

ตามบทบัญญัติมาตรา ๖๕๓ วรรคสองนี้เห็นได้ว่าในการกู้ยืมเงินที่มีหลักฐานเป็นหนังสือซึ่งเป็นกรณีส่วนใหญ่ การนำสืบการใช้เงินนั้นต้องนำสืบหลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

๑. หลักฐานการใช้เงินเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ให้ยืม
๒. การเวนคืนเอกสารอันเป็นหลักฐานการกู้ยืม ซึ่งหมายถึง การสืบว่าผู้ให้ยืมได้มอบเอกสารดังกล่าวให้แก่ผู้ยืม
๓. การแทงเพิกถอนลงในเอกสาร อันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมซึ่งหมายถึง การบันทึกลงในเอกสารดังกล่าวว่าสัญญากู้ยืมเงินเลิกกันแล้ว

นอกจากนี้เห็นได้ว่า มาตรา ๖๕๓ วรรคสองนี้บังคับเฉพาะกรณีที่การกู้ยืมมี

หลักฐานเป็นหนังสือส่วนการกู้ยืมที่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือนั้นไม่อยู่ในบังคับในมาตรา ๖๕๓ วรรคสอง ส่วนกู้ยืมเงินที่ไม่เกิน ๕๐ บาทนั้น กฎหมายมิได้บังคับให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือก็จริงอยู่ แต่หากคู่กรณีทำหลักฐานเป็นหนังสือขึ้นมากการนำสืบการใช้เงินก็ต้องเป็นไปตามมาตรา ๖๕๓ วรรคสองเช่นเดียวกัน อนึ่งมาตราดังกล่าวระบุเฉพาะเรื่องการชำระเงินเท่านั้นซึ่งหมายถึงเงินที่ยืมหรือต้นเงินนั่นเอง ไม่รวมดอกเบี้ยด้วย ดังนั้นการนำสืบถึงเรื่องการชำระดอกเบี้ยจึงไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๖๕๓ วรรคสอง การชำระหนี้เงินกู้ด้วยทรัพย์สินอย่างอื่นซึ่งไม่ใช่เงินก็ไม่ถือว่าเป็นการใช้เงิน ดังนั้นจึงนำสืบได้โดยไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๖๕๓ วรรคสองเช่นเดียวกัน สำหรับหนี้เงินกู้ที่ซึ่งแปลงมาจากหนี้อื่นนั้น ก็ถือว่าเป็นการกู้ยืมเงินซึ่งต้องบังคับตามมาตรานี้เช่นเดียวกันเพราะหนี้อื่นนั้นได้ระงับไปแล้วคงเหลือแต่หนี้เงินกู้เท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๓๑/๒๔๗๓ ผู้กู้เขียนลงบนเอกสารว่าได้ชำระหนี้เสร็จแล้วแต่ไม่มีลายเซ็นผู้ให้กู้นั้น ยังไม่เรียกว่าแทงเพิกถอนสัญญากู้ อันชอบด้วยกฎหมาย

การกู้ยืมเงินที่มีเอกสารจะพึงพยานบุคคลที่นำมาสืบว่าได้ชำระเงินแล้วไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘/๒๔๗๗ โจทก์ฟ้องเรียกเงินตามสัญญากู้จำเลยต่อสู้ว่าใช้ให้โจทก์แล้วตามเอกสารสองฉบับที่โจทก์ทำให้ไว้ในวัน ข้อความในเอกสารสองฉบับนี้กล่าวถึงเรื่องดอกเบี้ย มิได้กล่าวว่าใช้ต้นเงินแล้ว หรือคืนต้นหนังสือสัญญากู้ให้แก่กันและคำที่ว่า "จะคืนสัญญาก็ดี ใบสำคัญก็ดี" จะให้ตีความว่าได้คืนต้นหนังสือสัญญากู้นั้นเป็นการตีความเพิ่มข้อความในเอกสารนั้นขึ้น ฉะนั้นเอกสารทั้งสองฉบับไม่เป็นหลักฐานแห่งการชำระเงิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๐/๒๔๘๐ กู้เงินกันแม้จะไม่เกิน ๕๐ บาท ถ้าหากได้ทำหนังสือไว้เป็นหลักฐานการใช้เงินต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือผู้กู้จะนำพยานบุคคลมาสืบว่าได้ชำระเงินตามสัญญาแล้วไม่ได้ กรณีเช่นนี้ต้องบังคับมาตรา ๖๕๓ วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๙/๒๔๘๐ ในการกู้ยืมเงินที่มีหลักฐานเป็นหนังสือจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสือมาแสดง ส่วนการหักกลบลบหนี้ไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๑/๒๔๘๐ การที่ลูกหนี้ชำระหนี้สิ้นเชิงนั้น ลูกหนี้จะยึดถือใบรับเงินที่เจ้าหน้ออกให้เป็นหลักฐานแทนการรับเวนคืนเอกสาร เป็นหลักฐาน

แห่งหนึ่งหรือซิดฆ่า เพิกถอนเอกสารนั้นก็ได้

ลูกหนี้ที่ถูกฟ้องอ้างว่าได้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปแล้ว แต่ใบรับเงินไฟไหม้เสียหายหมดลูกหนี้ขอสืบพยานบุคคลแทนได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๔๖/๒๕๕๑ โจทก์กู้เงินจำเลยไปตกลงกันใช้ข้าวแทนเงินโจทก์ได้ตรงข้าวใช้หนี้จำเลยไปแล้ว ภายหลังจำเลยได้นำหนังสือซึ่งจำเลยยังมีได้คืนให้โจทก์มาฟ้องเรียกเงินจากโจทก์ โจทก์ตกลงยอมความใช้หนี้จำเลยตามฟ้องแล้ว ดังนี้โจทก์ฟ้องเรียกข้าวหรือราคาข้าวจากจำเลยได้ในฐานลามิควรได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๒๓/๒๕๕๔ ผู้กู้จะนำพยานบุคคลมาสืบว่าได้ใช้เงินให้ผู้ที่กู้บ้างแล้ว และผู้ให้กู้ได้ตกลงยกหนี้ให้ก่อนอุปสมบทแก่ผู้กู้แล้ว โดยคืนหนังสือสัญญาให้ ย่อมนำสืบได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒/๒๕๕๕ ใบรับเงินที่ไม่ได้แสดงว่าเป็นใบรับเงินรายใดผู้กู้อาจนำสืบว่าเป็นใบรับเงินรายที่กู้ยืมไปได้

เมื่อมีการชำระต้นเงินแล้ว ย่อมสันนิษฐานได้ว่าเจ้าหนี้ได้รับชำระดอกเบี้ยแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๓/๒๕๕๖ ผู้กู้เอาข้าวชำระหนี้แทนเงินกู้และดอกเบี้ยแล้วตามที่ตกลงกับผู้ให้กู้ไปแล้ว ภายหลังผู้ให้กู้ฟ้องเรียกต้นเงินและดอกเบี้ยและชนะคดีแล้ว ผู้กู้จะฟ้องเรียกข้าวคืนฐานลามิควรได้ไม่ได้ แต่เรียกข้าวและค่าเสียหายได้ ในฐานที่ผู้ให้กู้ทำผิดนิติกรรม (ตัดสินต่างกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๔๖/๒๕๕๑ ไปบ้าง)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๒-๓๘๓/๒๕๕๕ หนี้การกู้ยืมเงินนั้นถ้าเจ้าหนี้ยอมรับการชำระหนี้อย่างอื่นแทนการชำระเงินหนี้ก็เป็นอันระงับไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๒๑

ผู้ให้กู้ยอมรับเอาข้าวจำนวนหนึ่งเป็นการชำระหนี้เงินกู้ แล้วบิดพลิ้วไม่คืนหนังสือสัญญาและคำประกันให้ผู้กู้ ดังนี้ผู้คำประกันมีสิทธิฟ้องขอให้ศาลบังคับให้ผู้ให้กู้คืนหนังสือสัญญาและคำประกันได้ และศาลรับฟังคำพยานบุคคลที่ลูกหนี้นำสืบได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๙/๒๕๕๗ โจทก์ให้จำเลยกู้เงิน ๑,๑๐๐ บาท ต่อมาจำเลยขายปิ่นให้โจทก์ ๒,๓๕๐ บาท หักหนี้กัน โจทก์ต้องชำระเงินราคาปิ่นให้จำเลยอีก ๑,๑๐๐ บาท เสร็จไปแล้ว ดังนี้เป็นการหักกลบลบหนี้ ไม่ใช่ชำระ

หนี้ด้วยของอื่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๐๔/๒๕๙๗ การกู้เงินมีหลักฐานเป็นหนังสือ ผู้กู้นำสืบพยานบุคคลได้ว่าผู้ให้กู้ได้ยอมรับการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นแทนเงินกู้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๓/๒๕๐๓ การกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือ จะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสือดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรคสองนั้น หมายถึงการใช้เงินที่กู้ยืมเท่านั้น ไม่กินความถึงการใช้ดอกเบี้ยด้วย ฉะนั้นย่อมนำสืบพยานบุคคลว่าได้ชำระดอกเบี้ยแล้วได้ (พิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๓๖/๒๕๐๕ และที่ ๑๗๑๗/๒๕๒๐ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕๑/๒๕๐๓ ในกรณีที่ผู้กู้ต่อสู้ว่า ผู้ให้กู้ได้รับชำระเงินกู้จากลูกหนี้ของผู้กู้ไปแล้วนั้น เท่ากับต่อสู้ว่าหนี้ระงับโดยมีการใช้เงินกันแล้ว จึงต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ให้กู้มาแสดงมิฉะนั้นจะนำสืบการใช้เงินไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๘๑/๒๕๐๓ ในกรณีที่ลูกหนี้ต่อสู้ว่าได้ชำระเงินที่กู้ยืมไปด้วยข้าวเปลือกแทนเงินนั้น ลูกหนี้อ่อนนำสืบได้ ไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๙๖/๒๕๐๓ ทำหนังสือสัญญากู้เงินกันแล้วต่อมาตกลงชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินอย่างอื่น แม้จะมีได้ทำหลักฐานการชำระหนี้เป็นหนังสือ ก็ย่อมนำสืบการชำระหนี้เช่นนั้นได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๖๗/๒๕๐๔ การชำระเงินด้วยเช็คเป็นการชำระหนี้ด้วยการออกตั๋วเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๒๑ วรรคสาม ย่อมถือได้ว่าเป็นการชำระหนี้เป็นอย่างอื่น ซึ่งมีใช้การชำระหนี้ด้วยเงิน ฉะนั้นแม้ว่าการชำระหนี้เงินกู้นั้นจะไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ ศาลก็ย่อมรับฟังพยานบุคคลที่นำสืบในเรื่องการชำระหนี้ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๓/๒๕๑๐ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๘๕/๒๕๑๐ ตัดสินอย่างเดียวกัน)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๗/๒๕๐๔ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยทำสัญญากู้เงินไปจากโจทก์แล้วไม่ชำระ จำเลยต่อสู้ว่าโจทก์ขายที่ดินให้จำเลย จำเลยชำระราคายังไม่ครบเงินจำนวนที่ยังค้างอยู่นั้นโจทก์ให้จำเลยทำสัญญากู้ตามฟ้องให้โจทก์ไว้โดยตกลงกันด้วยปากเปล่าว่า เมื่อจำเลยทำถนนในที่ดินนั้นแล้วโจทก์จะช่วยออกค่าใช้จ่ายให้

ครั้งหนึ่ง จะคิดหักให้เมื่อทำเสร็จแล้ว ต่อมาจำเลยทำถนนเสร็จแล้ว เมื่อคิดหักเงินส่วนที่โจทก์จะต้องออกแล้ว จำเลยยังคงเป็นหนี้โจทก์น้อยกว่าจำนวนที่โจทก์ฟ้อง ข้อตกลงเช่นนี้เป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหากจากสัญญาจำเลยจึงนำสืบพยานบุคคลได้ไม่ต้องห้ามตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๔๘ และหนี้ดังกล่าวก็อยู่ในลักษณะที่อาจหักกลบลบหนี้กันได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๔๔/๒๕๐๕ ลูกหนี้ไปทำนิติกรรมขายฝากทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ เงินค่าขายฝากนั้นตกลงกันให้หักใช้หนี้เงินกู้บางส่วน เจ้าหนี้เอาสัญญาให้บุตรชายบันทึกไว้ว่าลูกหนี้ให้เงินมาเท่าใด คงเหลือเท่าใด และบุตรชายเจ้าหนี้เซ็นชื่อกำกับไว้ ดังนี้เป็นการที่บุตรชายเจ้าหนี้กระหน่ำแทนตนเจ้าหนี้ ถือได้ว่าเป็นการแทงเพิกถอนในเอกสารเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๕๓ แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๖/๒๕๐๓ เมื่อข้อความในเอกสารกล่าวถึงเรื่องชำระดอกเบี้ยอย่างเดี๋ยวก่อนนั้น ย่อมจะฟังว่าเป็นหลักฐานแห่งการชำระต้นเงินด้วยไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๕/๒๕๐๓ ก็วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๕/๒๕๐๓ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเรียกเงินตามสัญญาซึ่งผู้ร้องขัดทรัพย์จะต้องชำระให้แก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา ผู้ร้องขัดทรัพย์สู้ว่าเป็นหนี้ในการเล่นแชร์ไม่ใช้หนี้กู้ยืม และได้ชำระหนี้เสร็จแล้ว ผู้ร้องขอมำสืบถึงวิธีการเล่นแชร์และการชำระหนี้ในการเล่นแชร์ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๓-๒๖๔/๒๕๐๘ การกู้ยืมเงินที่มีหลักฐานเป็นหนังสือนั้นมีบทบัญญัติกฎหมายบังคับไว้เป็นพิเศษว่า ผู้กู้จะนำสืบการใช้เงินได้เฉพาะเท่าที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๕๓ วรรคสองเท่านั้น จำเลยจะนำสืบพยานบุคคลว่าได้ชำระต้นเงินกู้แล้วแต่โจทก์ไม่คืนสัญญาให้ขอมไม่ได้ เมื่อจำเลยไม่มีหลักฐานการใช้ต้นเงินตามที่กฎหมายบัญญัติไว้มาแสดงต่อศาล จำเลยก็ตั้งแพคดี (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๑๔/๒๕๐๖ ตัดสินทำนองเดียวกัน)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๙๓/๒๕๐๘ เมื่อมีหนี้ต่อกันแล้วคู่กรณีอาจแปลงหนี้เป็นอย่างหนึ่งเป็นหนี้เป็นอย่างหนึ่งได้ในภายหลัง โจทก์จึงเลยตกลงกันว่าให้หนี้เงินค่าจ้างระหว่างโจทก์จำเลยผูกพันกันในรูปแบบเป็นหนี้เงินกู้ โจทก์จำเลยจึงมีความผูกพันต่อกันในหนี้เงินกู้ในการกู้ยืมที่มีหลักฐานเป็นหนังสือ เมื่อจะนำสืบการใช้เงินต้องมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมแสดง หรือหลักฐานแห่งการ

กู้ยืมนั้นได้เวนคืนแล้ว หรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้นแล้ว จะนำสืบพยานบุคคล ถึงการใช้เงินไม่ได้ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรคสอง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๒๐/๒๕๐๕ ตัดสินทำนองเดียวกัน)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๘/๒๕๐๘ โจทก์ฟ้องเรียกเงินที่จำเลยกู้โจทก์ จำเลยต่อสู้ว่าได้ชำระเงินกู้โจทก์แล้ว และฟ้องแย้งเรียกเงินที่ชำระเกินคืนจากโจทก์ด้วย เช่นนี้ เมื่อหนังสือสัญญาอยู่ที่ยังอยู่ที่โจทก์โดยยังมีได้แทงเพิกถอนในเอกสารว่าได้มีการชำระหนี้หรือมีเอกสารที่มีลายมือชื่อโจทก์ผู้ให้กู้มาแสดง ย่อมจะฟังว่าจำเลยได้ชำระเงินกู้แก่โจทก์แล้วหาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๗๘/๒๕๑๐ การชำระหนี้เงินกู้ด้วยการโอนที่ดินให้เจ้าหนี้เป็นการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นซึ่งมิใช่การชำระหนี้ด้วยเงิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๒๑ แม้จะมีได้มีหลักฐานการชำระหนี้เป็นหนังสือตามมาตรา ๖๕๓ ศาลก็รับฟังพยานบุคคลที่นำสืบในเรื่องการชำระหนี้นั้นได้ เมื่อโอนที่ดินชำระหนี้เงินกู้แล้วหนี้นั้นก็ระงับไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๓/๒๕๑๐ จำเลยให้การว่าขณะทำหนังสือสัญญากู้ยืมเงินโจทก์จำเลยได้ตกลงกันด้วยวาจาว่า โจทก์ยอมให้จำเลยชำระหนี้เงินกู้ด้วยข้าวเปลือก ๓ เกวียนก็ได้ ต่อมาจำเลยได้มอบข้าวเปลือกให้โจทก์แล้ว หนี้จึงระงับ จำเลยนำพยานบุคคลสืบตามที่ให้การนี้ได้ไม่ เป็นการสืบเปลี่ยนแปลงเอกสาร เพราะเป็นการนำสืบถึงการชำระหนี้เพื่อให้หนี้ระงับไปไม่ต้องห้ามตาม ป.วิ.พ.แห่งมาตรา ๔๘

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๔๒/๒๕๑๑ การที่เจ้าหนี้ยอมรับชำระหนี้โดยวิธีที่ลูกหนี้มอบฉันทะให้บุตรของเจ้าหนี้ไปรับเงินบ้านากุพิเศษ ที่ลูกหนี้กับบุตรมีสิทธิจะได้รับแล้วเอามาหักชำระหนี้เงินกู้แทนการชำระหนี้ที่ได้ตกลงกันไว้ มิใช่กรณีเจ้าหนี้ตั้งตัวแทนรับชำระหนี้ แต่เป็นการตกลงที่เจ้าหนี้ยอมรับการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๒๑ หนี้ที่ย่อมเป็นอันระงับไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๖๓/๒๕๑๒ แม้ในสัญญาจะเขียนว่าได้เอาที่ไร่ให้โจทก์ไว้ เป็นประกันโดยไม่ปรากฏว่าได้มอบที่ไร่ให้ทำกินต่างดอกเบ็ญก็ตาม จำเลยก็นำสืบได้ เพราะเป็นนำสืบการชำระเงินดอกเบ็ญ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๒๑-๑๑๒๒/๒๕๑๒ บทบัญญัติ มาตรา ๖๕๓ แห่ง

ประมวลแห่งและพาณิชย์ที่ว่าการนำสืบถึงการใช้นี้เงินกู้ จะต้องมืหลักฐานเป็นหนังสือมาแสดงนั้น ไม่นำมาใช้บังคับในกรณีชำระเงินไถ่การขายฝาก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๑๒/๒๔๑๒ ประมวลกฎหมายแห่งและพาณิชย์มาตรา ๖๔๓ วรรคสอง เป็นบทบังคับเด็ดขาด จำเลยจึงนำสืบว่าจำเลยได้ใช้เงินให้โจทก์แล้วโดยไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือหรือได้เวนคืนเอกสาร หรือแทงเพิกถอนเอกสารนั้นแล้วมิได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๖/๒๔๑๔ โจทก์ขอให้บังคับจำเลยชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ๒๐,๖๒๕ บาท จำเลยให้การว่าได้ชำระแก่โจทก์แล้ว ๒ ครั้ง ครั้งแรกชำระดอกเบี้ยด้วยเงินสด ๑,๕๐๐ บาท ครั้งที่สองชำระต้นเงินและดอกเบี้ยด้วยเช็ค ๑๒,๐๐๐ บาท แต่ถึงกำหนดเช็คไม่มีเงิน จึงถูกโจทก์แจ้งความเอาผิดต่อตำรวจจำเลยได้นำเงิน ๑๒,๐๐๐ บาท ไปมอบให้พนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนได้บันทึกและให้โจทก์เซ็นรับเงินดังกล่าวไว้ในบันทึกนั้นแล้ว จำเลยยอมนำสืบอ้างบันทึกซึ่งมีลายมือชื่อโจทก์ผู้ให้กู้ว่าได้มีการใช้เงินได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๖๗/๒๔๑๕ หนี้ตามสัญญาเงินกู้ซึ่งแปลงมาจากหนี้ที่ค้างชำระราคาที่ดินที่ซื้อขายกันระหว่างโจทก์จำเลยนั้น จะนำสืบการใช้เงินได้ก็ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ให้กู้มาแสดงว่า จำเลยได้ใช้เงินตามที่กู้แล้วหรือได้มีการแทงเพิกถอนลงในสัญญาภู่นั้น การที่โจทก์เซ็นในหนังสือสัญญาซื้อขายที่ดินแปลงนั้นว่าได้รับเงินไปแล้วนั้นเป็นคนละเรื่องกับการกู้ยืมรายนี้ ยังไม่พอจะถือเป็นหลักฐานที่จำเลยได้คืนเงินให้โจทก์แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๖๔/๒๔๑๕ เอกสารที่ใช้ข้อความว่า "วันนี้ข้าพเจ้านายสำราญ พาณิชย์ ตัวแทนของนายฮักโหม ฮัลซิงห์ ได้รับชำระหนี้จากนายฮัยฮุกทวงษ์เมฆา ลูกหนี้ของนายฮักโหม ฮัลซิงห์ ตามสัญญาภู่ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๖ เป็นเงิน ๑๕,๕๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยครบถ้วนแล้วและข้าพเจ้าจะได้นำเงินทั้งหมดนี้ไปชำระให้นายฮักโหม ฮัลซิงห์ เจ้าหนี้ต่อไป จึงได้ลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน" นั้นเป็นหลักฐานแสดงถึงฐานะของนายสำราญตัวแทนโจทก์ในอันที่จะรับชำระหนี้จากลูกหนี้ เป็นหลักฐานแสดงว่าตัวแทนได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้แทนตัวการแล้ว และเป็นหลักฐานแสดงว่าตัวแทนจะเอาเงินดังกล่าวไปส่งแก่ตัวการต่อไป เช่นนี้ ไม่เป็นใบรับตามประมวลรัษฎากร แต่เป็นหลักฐานการใช้เงินตามประมวลกฎหมายแห่งและพาณิชย์

มาตรา ๖๕๓ วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๒๘/๒๕๑๕ จำเลยกู้ยืมเงินโจทก์ร่วมแล้วออกเช็คให้โดยตกลงกันว่า เมื่อเช็คถึงกำหนดให้โจทก์ร่วมไปขึ้นเงินเป็นการชำระหนี้เงินยืม ย่อมเป็นการแสดงเจตนาจะใช้เช็คนั้นเป็นการชำระหนี้ มิใช่เพื่อเป็นประกันเงินกู้ หรือเป็นการออกเช็คเพื่อใช้แทนสัญญา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๑๖/๒๕๑๘ จำเลยอ้างว่าชำระหนี้เงินกู้ให้โจทก์แล้ว บางส่วน และโจทก์ออกใบรับให้ แต่ต่อมาปลวกขึ้นบ้านจำเลยกัดใบรับนั้นเสีย ดังนั้นจำเลยนำพยานบุคคลมาสืบได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๙๓(๒)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๑๗/๒๕๑๘ จำเลยผู้กู้ชำระเงินกู้ด้วยเช็คแต่โจทก์ ผู้ให้กู้ไม่ไปรับเงิน ผู้กู้จึงให้คนไปรับเงินตามเช็คมาใช้แก่โจทก์ ดังนี้ เป็นการชำระหนี้ด้วยเงินสด เอกสารที่มีการถอนเงินจากธนาคารของจำเลย และโจทก์ ผากเงินจำนวนเท่ากันในวันรุ่งขึ้น ณ ธนาคารของโจทก์ ไม่เป็นหลักฐานการใช้เงิน ลงลายมือชื่อผู้ให้กู้ตามมาตรา ๖๕๓

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๙๐/๒๕๑๘ กู้เงินกว่า ๕๐ บาท ผู้กู้ได้รับโฉนด อันเป็นหลักประกันตามเอกสารกู้คืนแล้ว ไม่ต้องด้วยมาตรา ๖๕๓ วรรคสอง ฟังว่า มีการใช้เงินคืนแล้วไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๑๒-๖๑๕/๒๕๑๙ ผู้รับจ้างงอนยินยอมให้ชำระเงินบางส่วนแบ่งไว้จ้างงอนตามที่ระบุในสัญญาจ้างงอนได้ การชำระหนี้เงินกู้ด้วยเช็ค จำเลย ผู้รับจ้างงอนเบิกความรับว่าได้รับเงินตามเช็คแล้วแต่เป็นชำระดอกเบี้ย มิใช่ต้นเงิน จ้างงอน แม้ไม่มีใบรับเงินมาแสดงก็ฟังตามพยานหลักฐานอื่นได้ว่าชำระต้นเงินบางส่วนแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๕๒/๒๕๒๐ โจทก์เป็นนายวงแชร์ จำเลยเป็นผู้เข้า เล่นด้วยและเป็นผู้ประมูลได้ จำเลยจึงทำหนังสือสัญญาจ่ายเงินให้โจทก์ไว้ระบุจำนวน เงินกู้เท่ากับเงินค่าแชร์ที่จำเลยจะต้องส่งเป็นรายเดือนต่อไปจนครบ โดยยอมเสีย ดอกเบี้ยตามกฎหมาย ดังนี้เป็นเรื่องโจทก์จำเลยตกลงกันให้หนี้ค่าแชร์ระหว่างกัน ผูกพันกันในรูปแบบหนี้เงินกู้ตามสัญญา โดยมิหนี้ค่าแชร์กันจริง สัญญาจึงชอบด้วยกฎหมาย โจทก์จำเลยจึงมีความผูกพันต่อกันในลักษณะกู้ยืมจำเลยจะพ้นความรับผิดชอบ เมื่อได้ ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๕/๒๕๒๒ คำให้การว่าผู้ให้กู้บังคับให้จำเลยขายรถยนต์ได้เงิน ๖๐,๐๐๐ บาท และเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท เจ้าหนี้ได้รับไว้เป็นการชำระหนี้เงินกู้ทั้งหมด หมายความว่าเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ด้วยเงินซึ่งได้จากการขายรถยนต์ ไม่ใช่ชำระหนี้ด้วยรถยนต์ จึงไม่มีประเด็นที่จำเลยจะสืบพยานบุคคลได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๗๐/๒๕๒๒ โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยรับผิดชอบใช้เงินตามเช็คพิพาท ๓ ฉบับที่ภริยาจำเลยเป็นผู้ส่งจ่ายให้โจทก์เพื่อเป็นการชำระหนี้เงินกู้ กรณีต้องถือว่าเป็นการชำระหนี้โดยใช้เช็คแทนเงิน จึงเกิดความผูกพันระหว่างกันในลักษณะตัวเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๐๐ ซึ่งมีผลว่าบุคคลที่ลงลายมือชื่อในเช็คเท่านั้นที่จะต้องรับผิดชอบตามข้อความในเช็ค แม้โจทก์จะอ้างว่าเช็คพิพาททั้งสามฉบับเป็นของจำเลยซึ่งขอเปิดบัญชีไว้กับธนาคาร และภริยาจำเลยมีอำนาจส่งจ่ายเงินจากบัญชีได้ก็ตามก็ไม่ทำให้จำเลยต้องรับผิดชอบตามฟ้องด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๙๖/๒๕๒๓ เอกสารลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๒๑ ซึ่งจำเลยเขียนให้โจทก์ภายหลังทำเอกสารสัญญากู้ยืมมา จ.๑-จ.๕ มีใจความว่าจำเลยค้างเงินโจทก์เป็นเงิน ๓,๓๓๒ บาท ไม่คิดดอกเบี้ย จะชำระให้ภายในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๑ และลงลายมือชื่อจำเลยฝ่ายเดียว ต่อมาวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๒๑ จำเลยชำระเงินรายนี้ให้โจทก์ ๑,๐๐๐ บาท โจทก์ลงลายมือชื่อรับเงินไว้ใกล้ ๆ กับข้อความที่จำเลยเขียนให้ไว้เดิม ถือได้ว่าโจทก์ยอมรับความถูกต้องของข้อความในเอกสารทั้งหมด จึงเป็นหลักฐานการใช้เงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๘๒/๒๕๒๔ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ บัญญัติห้ามการนำสืบเฉพาะกรณีการใช้เงิน ไม่ห้ามการนำสืบกรณีใช้ทรัพย์สินอื่นอย่างอื่นชำระหนี้แทนเงิน มาตรา ๓๒๑ จึงบัญญัติว่า ถ้าเจ้าหนี้ยอมรับชำระหนี้อย่างอื่นแทนการชำระหนี้ที่ได้ตกลงกันไว้ ท่านว่าหนี้นั้นเป็นอันระงับไปและมาตรา ๖๕๖ วรรคสองก็บัญญัติถึงการที่ผู้ให้กู้ยินยอมรับเอาสิ่งของ หรือทรัพย์สินอื่นเป็นการชำระหนี้แทนเงินกู้ยืมไว้ด้วย จำเลยจึงนำสืบว่าได้เอาที่ดินตีใช้หนี้เงินที่กู้โจทก์ไปแล้วได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๔๐/๒๕๒๔ เอกสารที่เป็นหลักฐานการชำระหนี้กู้ยืมเงินกว่า ๕๐ บาทขึ้นไป แม้มีลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ให้ยืม แต่ไม่มีพยานลงลายมือชื่อ

รับรองสองคนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๖๖ วรรคสาม เท่ากับผู้ให้ยืมมิได้ลงลายมือชื่อในหลักฐานการใช้เงินนั้น ผู้ยืมจึงใช้เป็นหลักฐานไม่ได้ว่าผู้ให้ยืมได้รับชำระหนี้แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๑๔/๒๕๒๘ การนำสืบการชำระหนี้จำนองซึ่งเป็นการกู้ยืมเงินที่มีหลักฐานเป็นหนังสือต้องเป็นไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๒๘/๒๕๒๕ จำเลยเป็นลูกหนี้เงินกู้ของธนาคารโจทก์การที่จำเลยนำสืบว่าผู้เช่าซื้อที่ดินจัดสรรจากจำเลยได้ชำระเงินค่าเช่าซื้อที่ดินแก่ธนาคารโจทก์เป็นเงินจำนวนหนึ่ง เพื่อให้ธนาคารโจทก์นำเข้าบัญชีหักหนี้เงินกู้ดังกล่าว โดยมี ส. เจ้าหน้าที่ธนาคารโจทก์เป็นผู้รับเงินนั้นเท่ากับนำสืบว่าจำเลยให้บุคคลภายนอกชำระหนี้ด้วยเงินแทนจำเลย เมื่อจำเลยไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้มีอำนาจทำการแทนธนาคารโจทก์มาแสดงหรือได้มีการเวนคืนสัญญา กู้ หรือได้มีการแต่งเพิกถอนสัญญากู้ขึ้นแล้ว ทั้งการรับเงินค่าเช่าซื้อที่ดินก็ปรากฏว่าจำเลยเป็นผู้ออกไปเสิร์ฟรับเงินมอบให้ ส. ไว้เพื่อเก็บเงินแทนจำเลย หากใช้เป็นใบเสิร์ฟรับเงินของธนาคารโจทก์ไม่ ดังนี้ข้อนำสืบของจำเลยเป็นการต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรคสองรับฟังไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๕๕/๒๕๒๖ ในกรณีที่หนี้ที่ต้องชำระมีทั้งดอกเบี้ยและหนี้อื่นเป็นประธาน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๒๙ มิได้บังคับว่าลูกหนี้จะขอชำระหนี้อื่นเป็นประธาน โดยยังไม่ชำระดอกเบี้ยไม่ได้เสียเลย เพียงแต่เจ้าหนี้มีสิทธิบอกปิดไม่ยอมรับชำระหนี้ได้เท่านั้น เมื่อจำเลยขอชำระเงินต้นโดยไม่ชำระดอกเบี้ยโจทก์มิได้บอกปิดไม่ยอมรับชำระหนี้คืน กลับยอมรับชำระหนี้ไว้ จึงถือว่าจำเลยชำระเงินต้นให้แก่โจทก์แล้ว คงค้างชำระเฉพาะดอกเบี้ย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๑๘/๒๕๒๙ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรคสองที่กล่าวว่า "จะนำสืบการใช้เงินได้" หากได้บัญญัติบังคับเฉพาะเจาะจง เฉพาะจะนำสืบการใช้เงินทั้งหมดไม่ ดังนั้นถ้ามีการชำระต้นเงินเพียงบางส่วน ผู้ยืมจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง หรือได้แต่งเพิกถอนลงในเอกสารนั้น และหากมีการชำระต้นเงินทั้งหมดผู้ยืมจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสือ

อย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง หรือเอกสารอื่นเป็นหลักฐานแห่งการ กู้ยืมนั้นได้ เว้นคืนแล้ว หรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๗๔/๒๕๒๙ ทำสัญญากู้เงินกันแล้วตกลงเปลี่ยนสัญญา กู้นั้นเป็นสัญญาขายฝากเรือน เป็นการทำสัญญาเปลี่ยนสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งหนี้ ทำให้หนี้เงินกู้เป็นอันระงับสิ้นไปด้วยการแปลงหนี้ใหม่ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พานิชย์มาตรา ๓๕๙

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๘๘/๒๕๓๐ โจทก์ฟ้องบังคับให้จำเลยชำระเงินที่กู้ ยืมไปพร้อมดอกเบี้ย การที่จำเลยให้การและนำสืบอ้างว่า จำเลยได้ชำระเงินที่กู้ยืม ให้โจทก์แล้วโดยมอบให้แก่ ล. ซึ่งขอกู้เงินจำนวนนี้จากโจทก์ตามคำสั่งของโจทก์ ดัง นั้นมีใ้กรณีแปลงหนี้ใหม่ด้วยการเปลี่ยนตัวลูกหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพานิชย์ มาตรา ๓๕๐ กรณีจึงต้องบังคับตามมาตรา ๒๕๓ วรรคสอง เมื่อจำเลยกู้ยืมเงิน โจทก์มีหลักฐานเป็นหนังสือ แต่ไม่มีหลักฐานตามที่มาตรา ๒๕๓ วรรคสอง กำหนดไว้ จำเลยจะนำสืบการใช้เงินหาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๓๒/๒๕๓๑ การนำสืบการใช้เงินที่ต้องมีหลักฐาน เป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ให้กู้มาแสดงหรือมีการเวคืนเอกสาร อันเป็นหลักฐานแห่ง การกู้ยืม หรือแทงเพิกถอนในเอกสารตามประมวลกฎหมายแพ่งและพานิชย์ มาตรา ๒๕๓ วรรคสอง หมายถึงการนำสืบถึงการชำระเงินต้นเท่านั้น ไม่รวมถึงการชำระ ดอกเบี้ย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๖/๒๕๓๒ โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยชำระหนี้เงินกู้ตาม ภาพถ่ายสัญญากู้ที่ขายฟ้อง จำเลยให้การว่า ตามวันที่โจทก์ฟ้อง จำเลยไม่เคยกู้ยืม เงินโจทก์ แต่เคยกู้ยืมเงินโจทก์ในวันอื่น โดยจำเลยลงลายมือชื่อในแบบพิมพ์สัญญา กู้ให้โจทก์ไว้ ต่อมาจำเลยชำระหนี้เงินกู้ดังกล่าวเสร็จสิ้นแล้ว สัญญากู้ตามฟ้องจึงไม่มี มูลหนี้ที่จำเลยจะต้องรับผิดชอบ ดังนี้ หนี้ตามฟ้องระงับไปด้วยการชำระหนี้หรือไม่ จึง เป็นประเด็นข้อโต้เถียงของคู่ความ การที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยพยานหลักฐานใบเสร็จ รับเงินที่จำเลยอ้างส่งซึ่งมีจำนวนเท่ากับหนี้ตามฟ้องและฟังว่าเป็นหลักฐานการชำระ หนี้ตามฟ้องไม่เป็นการวินิจฉัยนอกฟ้องนอกประเด็น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๕๔/๒๕๓๒ โจทก์ฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบตามสัญญา กู้ เมื่อฟังว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์และทำสัญญากู้ตามฟ้อง มูลหนี้จะเป็นการกู้ยืมเงินสด

หรือเงินที่ค้างชำระในการซื้อขายรถยนต์ก็เป็นหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลพิพากษาให้
จำเลยชำระเงินตามสัญญาหนี้ได้ ไม่เป็นการนอกฟ้อง

ดอกเบี้ยก่อนทำสัญญาหนี้ที่ตกลงกันให้คิดจากค้างงวดที่ค้างชำระตามสัญญาซื้อขาย
นั้น มีลักษณะเป็นค่าเสียหาย ไม่ใช่ดอกเบี้ยจากการกู้ยืม จึงไม่ต้องห้ามตามพระราช
บัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราฯ

การนำสืบการใช้เงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓
วรรคสอง นั้นหมายถึงต้นเงิน ไม่หมายรวมถึงดอกเบี้ย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๓๙/๒๕๓๒ โจทก์ลงชื่อรับเงินเดือนแทนจำเลยประจำ
จำเดือนตุลาคม ๒๕๒๑ ถึงเดือนเมษายน ๒๕๒๒ ตามที่ปรากฏในสมุดจ่ายเงิน
เดือน แล้วหักเงินเดือนของจำเลยดังกล่าวใช้หนี้เงินที่จำเลยกู้ยืมโจทก์ครบถ้วนแล้ว
ตั้งนี้สมุดจ่ายเงินเดือนดังกล่าวเป็นหลักฐานการใช้เงิน ตามนัยแห่งประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรคสอง

การยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแทนเงินตามมาตรา ๖๕๖

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๕๖ บัญญัติว่า "ถ้าทำสัญญากู้ยืม
เงินกันและผู้กู้ยืมยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแทนจำนวนเงินนั้นไซ้ร้ ท่าน
ให้คิดเป็นหนี้เงินค้างชำระโดยจำนวนเท่ากับราคาเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของ
หรือทรัพย์สินนั้นในเวลาและ ณ สถานที่ส่งมอบ

ถ้าทำสัญญากู้ยืมเงินกัน และผู้ให้กู้ยืมยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่น
เป็นการชำระหนี้แทนเงินกู้ยืมนั้นไซ้ร้ หนี้อันระงับไปเพราะการชำระเช่นนั้น ท่าน
ให้คิดเป็นจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของหรือทรัพย์สินนั้นในเวลาและ ณ
สถานที่ส่งมอบ

ความตกลงกันอย่างใด ๆ ชัดความดังกล่าวดังนี้ ท่านว่าเป็นโมฆะ"

เมื่อพิจารณามาตรา ๖๕๖ วรรคหนึ่งและวรรคสองแล้วจะเห็นได้ว่า การยอมรับ
รับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแทนเงินนั้นมีอยู่ ๒ กรณี คือ

๑. ผู้กู้ยืมยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแทนเงินที่ยืม
๒. ผู้ให้กู้ยืมยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นการชำระหนี้แทนเงิน
กรณีแรกนั้นเป็นกรณีตามวรรคหนึ่ง ส่วนกรณีที่สองก็เป็นกรณีที่ระบุไว้ในวรรค

สองแห่งมาตรา ๖๕๖ ทั้งสองกรณีนั้นอาจเกิดขึ้นได้จากสาเหตุหลายประการ เช่น กู้เงินกันจำนวนมาก ผู้ให้กู้ไม่มีเงินสดพอจึงมอบสิ่งของหรือทรัพย์สินอื่นแทนเงินที่ขาด โดยตีราคาเท่าเงินที่ขาดอยู่ เช่น กู้เงินกัน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ผู้ให้กู้มีเงินสดเพียง ๗๐,๐๐๐ บาท จึงมอบเงินสดให้ ๗๐,๐๐๐ บาท ส่วนอีก ๓๐,๐๐๐ บาท มอบเป็นทองคำหนัก ๖ บาทแทน โดยตีราคาทองคำหนักบาทละ ๕,๐๐๐ บาท ตามราคาทองคำในขณะนั้น หรือทำสัญญากู้เงินกัน ๑๐๐,๐๐๐ บาท แต่ผู้กู้ขอขาดสินค้าของผู้ให้กู้แทนเงิน ผู้ให้กู้จึงมอบสินค้าของตนมูลค่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท แทนเงินก็ได้ ในเรื่องชำระหนี้เงินกู้ก็เช่นเดียวกัน ผู้ให้กู้อาจต้องการสินค้า หรือทรัพย์สินบางอย่างของผู้กู้ จึงตกลงให้ผู้ชำระหนี้ด้วยสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแทนเงิน หรือกรณีอาจเป็นได้ว่าผู้กู้มีของหรือทรัพย์สินอยู่มากแต่ขาดเงินสดจึงกู้ยืมเงินแล้วตกลงกันในเรื่องชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินหรือสิ่งของอื่นแทนเงินซึ่งจะต้องตีราคากัน ณ เวลาและสถานที่ส่งมอบ

พึงสังเกตว่าทั้งสองกรณีดังกล่าวนี้มักจะเป็นข้อตกลงที่เกิดขึ้นขณะกู้ยืมเงินนั่นเอง นั่นคือเกิดขึ้นขณะทำสัญญากู้ยืมเงินโดยผู้กู้ยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแทนเงิน หรือผู้ให้กู้ยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นการชำระหนี้แทนเงิน

กรณีตามมาตรา ๖๕๖ วรรคสองนั้น มีลักษณะแตกต่างกับกรณีตามมาตรา ๓๒๑ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า "ถ้าเจ้าหนี้ยอมรับการชำระหนี้อย่างอื่นแทนการชำระหนี้ที่ได้ตกลงกันไว้ ท่านว่าหนี้นั้นก็อันระงับสิ้นไป" มาตรา ๓๒๑ วรรคหนึ่งนั้นมักเป็นเรื่องตกลงกันภายหลังในเรื่องการชำระหนี้ทั่ว ๆ ไป ไม่ว่าจะหนี้ชนิดใด คือถ้าเจ้าหนี้ยอมรับการชำระหนี้อย่างอื่นแทนหนี้เดิมที่ได้ตกลงกันไว้ หนี้เดิมก็ระงับไปหมด โดยมีพิกัดอัตราค่าหนี้ที่ชำระแทน เช่น เป็นหนี้เงินกู้กัน ๕,๐๐๐ บาท ถ้าภายหลังเจ้าหนี้ยอมรับชำระหนี้ด้วยสุกร ๑ ตัว แทนหนี้เงินกู้หนี้เงินกู้นั้นก็ระงับไป ไม่จำเป็นต้องพิจารณาราคาสุกรว่าเท่าไร หรือเป็นหนี้ซื้อของเชื่อกันเป็นเงิน ๕๐๐ บาท ถึงเวลาชำระหนี้ลูกหนี้ไม่มีเงินจึงเสนอใช้หนี้ด้วยรถจักรยาน ๑ คัน ถ้าเจ้าหนี้ยอมรับ หนี้เดิมก็ระงับไป สรุปแล้วกรณีตามมาตรา ๓๒๑ วรรคหนึ่งนี้มีข้อแตกต่างกับกรณีตามมาตรา ๖๕๖ วรรคสอง ที่สำคัญดังนี้

ก. กรณีตามมาตรา ๓๒๑ วรรคหนึ่งนั้นเป็นหนี้อะไรก็ได้ แต่กรณีตามมาตรา

๖๕๖ วรรคสองต้องเป็นหนี้เงินตามสัญญากู้ยืมเงิน

ข. กรณีตามมาตรา ๓๒๑ วรรคหนึ่งนั้น เป็นข้อตกลงที่มักเกิดขึ้นภายหลังจากหนี้ที่ตกลงกันไว้แล้วเกิดขึ้นแล้ว ส่วนกรณีตามมาตรา ๖๕๖ วรรคสองนั้นปกติเป็นข้อตกลงในขณะที่ทำสัญญากู้ยืมนั่นเอง และมีจะระบุไว้ในสัญญากู้ยืมเอง แต่กรณีตามมาตรา ๖๕๖ วรรคสอง ก็อาจจะเกิดขึ้นภายหลังทำสัญญากู้ยืมได้

ค. กรณีตามมาตรา ๓๒๑ วรรคหนึ่งนั้น ทำให้หนี้เดิมระงับสิ้นไปทั้งหมด ส่วนกรณีตามมาตรา ๖๕๖ วรรคสองนั้น หนี้เงินกู้ระงับไปเท่าราคาสิ่งของหรือทรัพย์สินที่ชำระแทนเงินโดยคิดตามราคาท้องตลาดในเวลาและสถานที่ส่งมอบ แต่ถ้าราคาสิ่งของหรือทรัพย์สินดังกล่าวเท่าจำนวนหนี้เงินกู้หนี้เงินกู้ระงับทั้งหมด และถ้าเกินจำนวนหนี้เงินกู้ผู้ให้กู้ก็ต้องชำระราคาส่วนที่เกิน

สำหรับมาตรา ๖๕๖ วรรคสามนั้นหมายถึงข้อตกลงยอมรับสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแทนเงินหากขัดกับข้อความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองก็เป็นโมฆะ

เหตุที่มาตราที่ ๖๕๖ ให้คิดราคาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเท่ากับราคาท้องตลาดในเวลาและสถานที่ส่งมอบนั้น ก็เพื่อป้องกันมิให้ผู้ให้กู้ยืมบีบบังคับหรือเอาเปรียบผู้กู้ยืม เพราะมิฉะนั้นผู้ให้กู้ยืมก็บีบบังคับให้ผู้กู้ยืมรับเอาสิ่งของอื่นแทนเงินที่ยืม โดยที่สิ่งของอื่นนั้นมีราคาน้อยกว่าจำนวนเงินที่ยืม หรือบีบบังคับให้ผู้กู้ยืมชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินอื่นที่มีราคาสูงกว่าเงินที่ยืมไปได้โดยง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งยอมชำระหนี้ด้วยที่ดินของผู้กู้ยืมที่มอบให้ผู้ให้กู้ยืมไว้เป็นประกันหรือทำกินต่างดอกเบีย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๗/๒๕๓๖ จำเลยทำสัญญากู้ยืมเงินโจทก์ ๕๐๐ บาท แต่ไม่ได้รับเงินไปตามสัญญา คงรับข้าวเปลือกไป ๑๑๐ กระแฉก คิดเป็นราคาในเวลาและสถานที่ส่งมอบเพียง ๑๕๕ บาท ถือว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์เพียง ๑๕๕ บาท ไม่ใช่ ๕๐๐ บาท ตามสัญญากู้ยืมเงิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๕/๒๕๔๙ จำเลยรับผ้าโจทก์ไปขายโดยทำสัญญากู้ยืมให้ไว้เท่าราคาผ้า ดังนั้นมีชดเชยกรรมอำพราง ต้องถือเป็นสัญญากู้ยืมเงินโดยรับสิ่งของแทนเงิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓๗/๒๕๔๐ สัญญากู้ยืมมีข้อความว่า ถ้าไม่ชำระเงินกู้ภายในกำหนดผู้กู้ยอมโอนที่ดินให้เป็นกรรมสิทธิ์แก่ผู้ให้กู้ นั่นคือข้อสัญญาเช่นนี้ฝ่าฝืนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๖ วรรคสอง ย่อมเป็นโมฆะ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕๓/๒๕๔๒ ทำสัญญากู้เงินแล้วมอบที่ดินให้ยึดถือไว้ เป็นประกันในสัญญามีข้อความว่า ถ้า ๒ เดือนไม่นำเงินมาให้เป็นอันว่าที่ดินที่กล่าวข้างบนนี้ขาดกัน เงื่อนไขตอนหลังนี้เป็นลักษณะแห่งการเอาทรัพย์สินเป็นการชำระหนี้แทนเงินที่กู้ยืม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๖ ข้อสัญญาข้อมเป็นโมฆะ ตามมาตรา ๖๕๖ วรรคสาม ส่วนที่จะให้แปลงสัญญาว่าเมื่อไม่ชำระหนี้ผู้กู้จะโอนที่ดินให้เป็นการชำระหนี้แทนตัวเงินกู้ นั้น โจทก์ต้องนำสืบให้เห็นเจตนาของคู่กรณีว่ามีตั้งนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕๔/๒๕๔๒ โจทก์ทำสัญญากู้ยืมเงินและมอบที่ดินให้จำเลยทำกินต่างดอกเบี้ย และตอนท้ายแห่งสัญญามีข้อความว่าถ้าเกิน ๒ เดือนไม่นำเงินมาชำระขอมให้ที่เป็นสิทธินั้น เป็นลักษณะแห่งการให้เอาทรัพย์สินชำระหนี้เงินกู้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๖ ข้อสัญญานี้ข้อมเป็นโมฆะตามมาตรา ๖๕๖ วรรคสามเมื่อปรากฏว่าที่พิพาทไม่มีโฉนดก็ไม่มีทางไปจดทะเบียนจำเลยไม่มีสิทธิจะยึดที่ดินของโจทก์ไว้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๘๓/๒๕๔๓ สัญญากู้เงินมีใจความว่ากู้เงินไปจำนวนหนึ่งสัญญาและใช้ค้ำภายในกำหนด และมีข้อความว่าผู้กู้ได้นำมาแปลงหนึ่งมาให้ผู้ให้กู้ยึดถือไว้เป็นประกัน โดยมีบันทึกว่านายราชนี้ข้าพเจ้าไม่นำต้นเงินและดอกเบี้ยมาให้ท่านตามสัญญานี้ ข้าพเจ้าขอมโอนที่นายราชนี้ให้แก่ท่านเป็นกรรมสิทธิ์ ดังนี้ ถือว่าเป็นสัญญาที่หนี้กรรมด่าไม่ใช้สัญญาจะซื้อขายที่นา เมื่อตกลงกันล่วงหน้าว่าถ้าไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดขอมโอนที่นาให้ เป็นกรรมสิทธิ์ จึงเป็นการเอาทรัพย์สินอย่างอื่นชำระหนี้แทนเงินกันทีเดียว โดยไม่คำนึงถึงราคานาเลย จึงเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๕๖ วรรคสอง ข้อตกลงเป็นโมฆะตามวรรคสาม ผู้ให้กู้จึงไม่มีสิทธิที่จะฟ้องขอให้บังคับผู้กู้โอนที่นาให้แก่ตนตามสัญญาได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๔/๒๕๔๔ จำเลยกู้เงินโจทก์แล้วมอบที่ดินให้โจทก์ครอบครองโดยมีข้อสัญญาว่า ถ้าไม่ชำระเงินกู้ภายใน ๑ ปี จำเลยขอมโอนที่ให้เป็นสิทธิแก่โจทก์ตั้งนี้เป็นเรื่องตามมาตรา ๖๕๖ วรรคสอง ซึ่งผู้ให้กู้จะขอให้บังคับผู้กู้ให้โอนที่ดินมาเป็นของผู้ให้กู้ตามที่ได้สัญญากันไว้หาได้ไม่ เพราะกฎหมายให้คิดเป็นจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของหรือทรัพย์สินนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๓๗/๒๕๔๕ เอาที่ดินมือเปล่าตีใช้หนี้เงินกู้ เพียง

สละการครอบครองให้เจ้าหนี้ครอบครองต่อไปนั้น เจ้าหนี้อยู่ไม่ได้สิทธิครอบครอง
ในที่นั้นแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๘๒-๗๘๓/๒๕๔๕ หนี้การกู้ยืมเงินนั้น ถ้าเจ้าหนี้อยอม
รับการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นแทนการชำระเงิน หนี้เป็นอันระงับไป ตามประมวลกฎ
หมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๒๑

ผู้ให้กู้ยืมรับเอาข้าวจำนวนหนึ่ง เป็นการชำระหนี้เงินกู้แล้วบิดพลัวไม่คืนหนึ่ง
สี่สัญญาและค่าประกันให้ผู้กู้ ดังนี้ผู้ค้ำประกันมีสิทธิฟ้องขอให้ศาลบังคับผู้ให้กู้คืนหนึ่ง
สี่สัญญาและค่าประกันได้ และศาลรับฟังคำพยานบุคคลที่ลูกหนี้นำสืบได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๗๐/๒๕๔๕ จำเลยทำสัญญากู้เงินโจทก์ ๒๕๐ บาท
โดยมอบที่ดินบ้านให้โจทก์ยึดถือเป็นประกัน และมีเงื่อนไขว่าจะชำระเงินกู้ภายใน
กำหนด ๑๕ วัน ถ้าพ้นกำหนด ๑๕ วัน ที่ดินรายนี้คิดเป็นราคาที่ดิน ๒๕๐บาท ต้อง
ได้กับโจทก์ดังนี้ เมื่อจำเลยไม่ชำระหนี้ก็ต้องให้ที่ดินรายนี้แก่โจทก์เพราะได้กำหนดที่
ดินโดยกำหนดราคาสูงแน่นอนเป็นการชำระหนี้แทนตัวเงินตามมาตรา ๖๕๖ โจทก์ยอม
ฟ้องจำเลยให้โอนที่ดินนั้นแก่โจทก์ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๙๖/๒๕๔๖ กู้เงิน ๑,๐๐๐ บาท โดยเอาที่นามี
โฉนดราคา ๓,๐๐๐ บาทมอบให้ทำต่างดอกเบี๋ยมีสัญญาว่าถ้าไม่ใช้เงินคืนภายใน ๓
เดือน ยอมโอนที่ดินให้เป็นการมรดกสิทธิ์ ข้อตกลงเรื่องโอนที่ดินเช่นนี้เป็นโมฆะตาม
มาตรา ๖๕๖ วรรคสาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๗๙/๒๕๔๗ การกู้เงินโดยมีข้อสัญญาว่า ถ้าไม่ใช้
เงินกู้คืนผู้กู้ยอมโอนกรรมสิทธิ์ที่นาให้หนี้ ข้อตกลงที่เป็นโมฆะตามมาตรา ๖๕๖ วรรค
สอง, สามก็เฉพาะเรื่องการคิดราคาทรัพย์สินที่ใช่แทนเงินกู้เท่านั้น หากทำให้สัญญา
เสียไปทั้งฉบับไม่ผู้ให้กู้ฟ้องเรียกเงินคืนได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๐/๒๕๐๔ จำเลยเอาสินค้าจากร้านบิดาโจทก์ไป
โดยโจทก์รับผิดชอบชำระราคาแทน ทั้งนี้โดยจำเลยทำหลักฐานให้โจทก์ไว้ว่าจะนำ
ข้าวเปลือกเหนียวชำระให้โจทก์แทนค่าสินค้า แม้ราคาจะขึ้นลงอย่างไรก็ตาม ก็เป็น
เรื่องผูกพันชำระหนี้กันตามสัญญานั้นไม่ใช่เรื่องกู้ยืมเงิน หรือซื้อเชื่อข้าว จึงไม่ตกอยู่
ในบังคับแห่งพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี๋ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๕๓๕ และประมวลกฎ
หมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๖

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๖๖-๗๖๗/๒๕๐๖ ข้อตกลงในสัญญาที่ว่าเมื่อผู้กู้ไม่
ใช้เงินต้องโอนสิทธิการเช่าให้แก่ผู้ให้กู้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าสิทธิแห่งการเช่านั้นมี
ราคาเท่าใดในท้องตลาดในเวลาส่งมอบ ย่อมขัดกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา ๖๕๖ วรรคสองจึงเป็นโมฆะตามวรรคสาม ผู้ให้กู้ไม่มีสิทธิฟ้องให้โอนสิทธิ
การเช่าดังกล่าว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๕๕/๒๕๑๐ ทำสัญญาเอาที่ดินใช้หนี้เงินกู้ที่จำนอง
เป็นประกัน ขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๖ วรรคสอง ผู้
รับจำนองจึงไม่อาจขอให้บังคับผู้จำนองให้โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินที่จำนองไว้ในวันได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๘๑/๒๕๑๑ ประกาศห้ามมิให้ตกข้าวแก่ชาวนาจ.ศ.
๑๒๓๙ นั้น ได้มีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์รวบรวมข้อบัญญัติต่าง ๆ ในทางแพ่ง
ทั้งหมดขึ้นใช้บังคับแล้ว และตามมาตรา ๖๕๖ ก็ได้บัญญัติคุ้มครองมิให้เอาของชำระ
หนี้แทนเงินด้วยการติดราคาของต่ำกว่าราคาท้องตลาดอยู่แล้ว ประกาศดังกล่าวจึง
เป็นอันถูกยกเลิกไม่ใช้บังคับต่อไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๕๒-๙๕๓/๒๕๑๕ ทำสัญญาขายฝากที่ดินมือเปล่าโดย
มีข้อตกลงกันว่า ถ้าไม่ไถ่ภายในกำหนด ๓ เดือน ให้ที่ดินตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ซื้อ
โดยผู้ขายฝากไม่เกี่ยวข้อต่อไป ดังนี้ถึงแม้สัญญาขายฝากจะเป็นโมฆะเพราะมิได้
จดทะเบียนแต่ก็ยังถือได้ว่าผู้ขายฝากได้สละสิทธิครอบครองไว้ล่วงหน้า ตั้งแต่วันพ้น
กำหนด ๓ เดือนแล้ว ผู้ซื้อย่อมได้สิทธิครอบครองตั้งแต่วันนั้น กรณีเช่นนี้ไม่ใช่เรื่อง
ที่ผู้ให้กู้ยอมรับเอาทรัพย์สินอย่างอื่นแทนจำนวนเงินที่กู้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ มาตรา ๖๕๖

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๘/๒๕๑๗ จำเลยโอนส่วนยางรายพิพาทใช้หนี้จำ
นองที่สามมีจำเลยติดค้างโจทก์อยู่ เป็นการชำระหนี้จำนองแก่กันให้เสร็จสิ้นไป ทำ
ให้สัญญาจำนองระงับสิ้นไปตามมาตรา ๓๒๑, ๓๕๕ ข้อตกลงระหว่างโจทก์จำเลย
ไม่เป็นโมฆะ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐๙/๒๕๑๘ การที่จำเลยจะเอารถยนต์ราคาใช้หนี้
โจทก์ได้นั้นก็ต่อเมื่อโจทก์ยอมรับเอารถยนต์นั้นเป็นการชำระหนี้แทนเงิน และการ
ที่หนี้จะระงับไปด้วยการชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินอย่างอื่นแทนเงินเช่นนี้ ย่อมจะต้องคิด
เป็นจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดในเวลาและ ณ สถานที่ส่งมอบจะถือเอาราคาที่

ตกลงกันไว้ก่อนล่วงหน้าหาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๖๔/๒๕๒๐ โจทก์กู้เงินจำเลยไป ๑๐,๐๐๐ บาท มอบนาอันเป็นที่ดินมือเปล่าให้จำเลยไว้ทำกินต่างดอกเบี้ย และมีข้อตกลงว่า ถ้าโจทก์ไม่ชำระหนี้ภายใน ๑ ปี โจทก์ยอมยกนาให้เป็สิทธิแก่จำเลย โจทก์ไม่ได้ชำระหนี้ภายใน ๑ ปี จำเลยได้ครอบครองนาพิพาทติดต่อกันมา ๑๘ ปีแล้ว ดังนี้การกู้เงินของโจทก์มิได้มอบนาให้จำเลยทำกินต่างดอกเบี้ยอย่างเดียว หากมีข้อมีข้อตกลงยกนาให้จำเลยถ้าโจทก์ไม่ชำระหนี้ภายใน ๑ ปีด้วย แม้เป็นข้อตกลงที่จำเลยยอมรับเอานาพิพาทเป็นการชำระหนี้แทนเงินที่กู้ยืม โดยมีได้คิดเป็นจำนวนเท่ากับราคาของทรัพย์สินในเวลาและสถานที่ส่งมอบ อันตกเป็นโมฆะตามมาตรา ๖๕๖ วรรคสอง และวรรคสามก็ตาม แต่โจทก์จำเลยได้แสดงเจตนาล่วงหน้าไว้ต่อกันแล้วว่า ถ้าโจทก์ไม่ชำระหนี้ภายใน ๑ ปี โจทก์ยอมยกนาให้จำเลยนาพิพาทเป็นที่ดินมือเปล่า เจ้าของมีแต่สิทธิครอบครอง การที่โจทก์ไม่ชำระหนี้ภายใน ๑ ปี จากนั้นจำเลยได้ครอบครองติดต่อกันนานถึง ๑๘ ปีนั้น เห็นได้ว่าโจทก์ได้สละการครอบครองตั้งแต่เวลาพ้นกำหนด ๑ ปี และจำเลยได้ครอบครองเพื่อตนมาแต่เวลาเดียวกันนั้นแล้ว จำเลยจึงมีสิทธิครอบครอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๕๖/๒๕๒๐ กู้เงินมอบนาให้ทำกินต่างดอกเบี้ยและทำหนังสือว่ายกนาให้เจ้าหนี้เมื่อผู้กู้ตาย เป็นการสละการครอบครองล่วงหน้าแทนการชำระหนี้ไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๖ วรรคสองและสาม ผู้ให้กู้ครอบครองได้นาเป็นสิทธินับแต่ผู้กู้ตาย โดยไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวเปลี่ยนแปลงการครอบครอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๔/๒๕๒๒ จำเลยกู้เงินโจทก์ ๕,๐๐๐ บาทต่อมาจำเลยตกลงโอนที่พิพาทให้แก่โจทก์เป็นการชำระหนี้เงินกู้ โดยทำเป็นหนังสือสัญญาจะซื้อขายที่พิพาทเป็นการแปลงหนี้ใหม่มาจากหนี้เงินกู้ยืม และในสัญญาจะซื้อขายได้กำหนดราคาที่พิพาทไว้แน่นอนว่าเป็นราคา ๕,๐๐๐ บาท ที่ศาลชั้นต้นเห็นว่าที่พิพาทมีราคา ๑๐,๐๐๐ บาท สูงกว่าหนี้เงินกู้ยืม ก็เป็นราคาที่ศาลชั้นต้นกำหนดเอาไว้สำหรับให้โจทก์เสียค่าขึ้นศาลเพิ่มขึ้นเท่านั้น หาใช่ราคาที่องตลาดแห่งที่พิพาทในเวลาที่ทำสัญญากันไม่ เมื่อตามสัญญาได้มีการกำหนดราคาที่พิพาทลงไว้แน่นอนว่าเป็นราคา ๕,๐๐๐ บาท และไม่ปรากฏว่าเป็นราคาผิดกับราคาท้องตลาดในขณะนั้น

สัญญาจะซื้อขายที่พิพาทจึงมีผลใช้บังคับได้หาเป็นโมฆะ เพราะขัดกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๖ ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๑/๒๕๒๒ กู้เงินมีข้อสัญญาว่า ถ้าไม่ใช้เงินคืนตามกำหนดขอมรอนที่ดินตามโฉนดชำระหนี้ให้โดยไม่คำนึงถึงราคาที่ดินฝ้าฝืนมาตรา ๖๕๖ วรรคสอง วรรคสาม บังคับให้โอนที่ดินชำระหนี้ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๕๔/๒๕๒๒ การที่ผู้ให้กู้และผู้ถูกลงกันในสัญญากู้ยืมเช่นว่า ผู้ให้กู้ยินยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นชำระแทนจำนวนเงินโดยไม่คำนึงถึงราคาท้องตลาด แห่งทรัพย์สินหรือสิ่งของในเวลาและสถานที่ที่ส่งมอบนั้น ข้อตกลงดังกล่าวเป็นการขัดต่อมาตรา ๖๕๖ วรรคสอง จึงตกเป็นโมฆะผู้กู้ต้องใช้เงินตามสัญญา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๗/๒๕๒๕ ผู้ตายกู้ยืมเงินผู้ร้องไปโดยทำสัญญากับผู้ร้องว่า ถ้าชำระหนี้ไม่ได้จะโอนที่ดินทั้งหมดให้แก่ผู้ร้องเป็นการชำระหนี้แทน เป็นการตกลงกันให้เอาทรัพย์สินชำระหนี้แทนเงินกู้ยืม โดยมีได้คำนึงถึงราคาทรัพย์สินในเวลาและสถานที่ส่งมอบฝ้าฝืนต่อบัญญัติ มาตรา ๖๕๖ วรรคสอง ตกเป็นโมฆะตามวรรคสาม ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิบังคับให้มีการโอนที่ดินมรดกเป็นการชำระหนี้แก่ผู้ร้องโดยเจาะจงคงมีสิทธิขอให้บังคับชำระหนี้อื่นเป็นสิทธิของเจ้าหนี้โดยทั่วไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๙/๒๕๒๕ ข้อความในสัญญาที่ว่า "ถ้าข้าพเจ้าไม่นำเงินต้นและดอกเบี้ยมาชำระภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่ทำสัญญานี้ ข้าพเจ้ายอมยกที่ดินแปลงนี้ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของท่านแทนเงินกู้" นั้น ไม่ระบุให้ปรากฏว่าที่ดินแปลงพิพาทมีราคาเท่าใดเท่ากับราคาในท้องตลาดในเวลา และสถานที่ส่งมอบหรือไม่ก็ไม่ปรากฏข้อความดังกล่าว จึงเป็นการขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๖ วรรคสอง โดยชัดแจ้ง ตกเป็นโมฆะตามมาตรา ๖๕๖ วรรคสาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๕๒/๒๕๒๗ จำเลยทำสัญญากู้เงินโจทก์ต่อมาจำเลยทำสัญญาโอนสิทธิการเช่าอาคารพาณิชย์กับโจทก์มีข้อความว่า ตามที่จำเลยทำสัญญากู้เงินโจทก์จำเลยตกลงโอนสิทธิการเช่าให้แก่โจทก์ และโจทก์ตกลงรับโอนภายใต้เงื่อนไขบังคับก่อนว่าการโอนสิทธิการเช่ารายนี้จะบังเกิดผลสมบูรณ์ตามกฎหมายก็ต่อเมื่อจำเลยผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามสัญญากู้เงิน ในการโอนสิทธิการเช่ารายนี้เมื่อผู้รับโอนดีราคาสิทธิการเช่าตามราคาทรัพย์สินในท้องตลาดตามนี้ยแห่ง มาตรา ๖๕๖ ใน